

Kerkelijk Centrum Ermelo

Wij zijn een gemeenschap van gelovigen, door Jezus Christus geroepen en met Hem verbonden. Wij geloven dat Jezus Christus op aarde gekomen is en gestorven is voor onze zonden en is opgestaan. In gehoorzaamheid aan Gods woord en gedreven door de Heilige Geest willen wij met hart en handen Zijn volgelingen zijn en dat ook uitstralen naar anderen toe.

Hervormde Gemeente Ermelo

Kerkelijk Centrum
Jeugdkant 16
3851 LE Ermelo
www.hervormd-ermelo.nl

Commissie Gemeente Opbouw

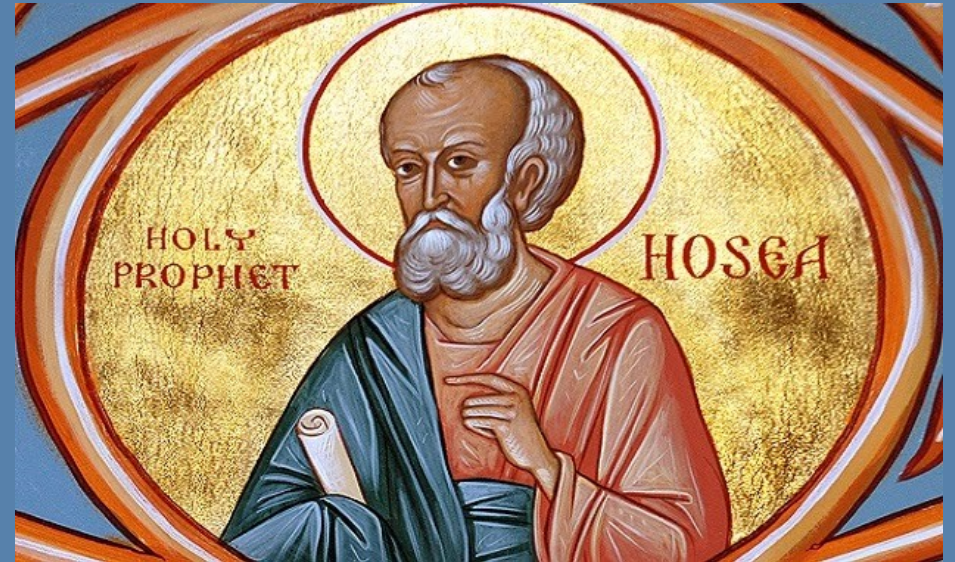
Wilma Zwanenburg
Wilma Gerritsen
Anke van der Horst
Sjaak van Tilburg

Deze publicatie kunt je ook downloaden van de website:

www.hervormd-ermelo.nl/kerkelijk-centrum/wat-doen-wij

Hosea

God van liefde,
God van trouw

Kerkelijk Centrum | Jaarthema 2023-2024

Bijbelstudieboek voor gebruik in kringen of individueel

Introductie

Dit seizoen willen we met elkaar stilstaan bij het boek Hosea. Het behoort tot de zogenaamde kleine profeten omdat het qua omvang geen groot bijbelboek is. Het is best een heftig bijbelboekje met veel beeldende taal en poëzie; bij uitstek literaire stijlen om emoties mee uit te drukken. Laat u dus niet afschrikken door wat je leest, maar probeer de emotie te vatten die het wil oproepen.

In zeven studies gaan we door het boek heen. Dat betekent twee hoofdstukken per keer. Dat kan wat veel zijn, dus voel je vrij als kring om je eigen nadruk te leggen of eventueel twee avonden te beleggen rond één studie.

- 1. Een onmogelijke maar vasthoudende liefde**
Hosea 1 en 2
- 2. Geen religie, maar relatie**
Hosea 3 en 4
- 3. Oordeel, boete en Gods antwoord**
Hosea 5 en 6
- 4. Wie wind zaait, zal storm oogsten**
Hosea 7 en 8
- 5. Verleden, heden, toekomst**
Hosea 9 en 10
- 6. God als een vader op zoek naar Zijn weggelopen kind**
Hosea 11 en 12
- 7. Als dauw op dorstig land**
Hosea 13 en 14

We hopen een aantal themadiensten te beleggen dit seizoen en zijn hiervoor nog in gesprek met gastpredikanten. Via de nieuwsbrief houden we u op de hoogte van data, plan vast je eigen bijeenkomsten als kring.

We wensen je goede, inspirerende gesprekken en groei in geloof, hoop & liefde.

Namens de Gemeente Opbouw,
Sjaak van Tilburg

Voor deze bijbelstudies is gebruik gemaakt van het boekje 'Daar zul je mee getrouwd zijn' van de predikanten W.G. Sonnenberg en E. Westerik, alsook online bijbestudies gegeven door dhr. D. Steenhuis en ds. S. Paas. De commissieleden hebben het e.e.a. geredigeerd en samengevoegd.

ving van bekering? Zijn er dingen die jij bewust niet (meer) doet uit liefde voor God?

2. Geef je reactie op de volgende stelling: 'Boete en schuldbelijdenis betekenen niets als er geen bekering op volgt.' Ben je het hier mee eens, waarom wel, of waarom niet?
3. Hosea stelt de Here God in zijn profetie voor als een:
 - leeuw, die brult (11:10)
 - leeuwin, die verscheurt (13:8)
 - panter, die loert (13:8)Wat vindt je van deze beelden? Wat hebben ze ons vandaag te zeggen? Wordt Jezus Christus ook wel eens met een dier vergeleken? Wat zeggen die beelden over Hem?
4. Uiteindelijk wil de Here God dat wij vruchtbaar leven. Jezus heeft gezegd: 'Wie in mij blijft, en ik in Hem, die draagt veel vrucht' (Joh. 15: 5). Er is veel wat ons leven onvruchtbaar maakt:
 - alles wat je hart bezwaart
 - alles waar je mee blijft tobben
 - alles waarmee je jezelf beklaagt
 - alles wat je in je leven niet opgeruimd hebt
 - alles waar je schuldig over voelt en niet uitgesproken hebt
 - alles... (vul zelf maar in)Er is veel wat ons belemmert in geloof en vertrouwen. Wat kan de groei bevorderen? Hoe kan de vrij en vruchtbaar leven?
5. Is het visioen van Hosea uit hoofdstuk 14 een verafgelegen toekomstperspectief? Of kunnen we er in dit leven ook al wat van proeven, zo ja, hoe en waar dan?
6. Het zou best wel eens zo kunnen zijn dat we als kerkmensen nog wel trouw in de kerk zitten, maar toch van binnen God kwijt zijn geraakt en Hem links laten liggen. We geven hem één of hooguit twee uur op een zondag. Elke dag twee minuten. Maar ons hart is er niet meer bij. Hosea vertelt met hartstocht en passie over de liefde van de Here God. Hoe kan je weer meer in vuur en vlam komen te staan voor God? Welke belofte zijn er dan?
7. We zijn aan het einde gekomen van deze Bijbelstudies over Hosea. Hoe blijft deze profeet in je herinnering? Stel dat je een interview met de profeet zou mogen houden, wat zou je dan aan hem willen voorleggen? Mis je bijvoorbeeld aspecten bij Hosea? Vind je dat er in de kerk te weinig met deze profeet wordt gedaan? Waarom?

zijn luister evenaart die van de olijfbboom,
zijn geur die van de Libanon.

Het uiteindelijke heil is dus niet het leven in de woestijn. Dat is volgens hoofdstuk 2 van de profetie van Hosea wel de plaats waar de eerste liefde begon, maar het is niet het laatste doel dat God met Zijn volk heeft. De woestijnperiode (2:13; 12:3) is slechts een doorgangsstadium naar een nieuw leven in Kanaän. Wat het volk Israël denkt te halen bij de Baäls (2:7), dat krijgen ze nu zomaar in de schoot geworpen van de Here God: koren, olie en most. Daarom eindigt Hosea ook met de vraag: Efraïm, wat heb je nog met de afgoden te maken?

Begint daar niet alle ellende, dat Israël God loslaat? En niet meer horen wil: Ik ben het die je verhoort. Ik ben het die naar je omziet. Het geheim van een gelukkig leven ligt in de relatie. Zoals Jezus het zei: 'Indien gij in Mij blijft, zult gij veel vrucht dragen' (Joh. 15:5).

Hosea 4:10 Twee wegen

Het boek Hosea eindigt met een spreuk, die oproept tot een keuze (vs. 10). De profetie van Hosea is als een weg waarop je kiezen moet tussen heil en onheil, zegen of vloek, hemel of hel. Net als het woord van het kruis waarover Paulus spreekt is het een geur ten leven of een geur ten dode (1 Kor.1:18; 2:15).

Het uiteindelijke heil is dus niet het leven in de woestijn. Dat is volgens hoofdstuk 2 van de profetie van Hosea wel de plaats waar de eerste liefde begon, maar het is niet het laatste doel dat God met Zijn volk heeft. De woestijnperiode (2:13; 12:3) is slechts een doorgangsstadium naar een nieuw leven in Kanaän. Wat het volk Israël denkt te halen bij de Baäls (2:7), dat krijgen ze nu zomaar in de schoot geworpen van de Here God: koren, olie en most. Daarom eindigt Hosea ook met de vraag: Efraïm, wat heb je nog met de afgoden te maken? En, dan zegt Efraïm: 'Ik wil Zijn liefde beantwoorden, mijn oog op Hem richten. Dan ben ik als een cipres, altijd groen; het zijn Uw vruchten die ik draag.' Wie inzicht heeft doorgrondt deze woorden, wie wijs is neemt ze ter harte. Want de wegen van de Here zijn recht: wie rechtvaardig is verlaat ze niet, maar wie zich verzet komt ten val.

Als we nu de studie van het boek Hosea afsluiten en we zien dat in het hele boek Hosea de Here echt wel ziet wat Israël niet goed deed en aan de andere kant zichzelf steeds maar weer openbaart en steeds weer laat zien dat Hij in genade en in ontferming en in liefde verder wil. Als het gaat om Gods plan met zijn volk, dan moeten wij overeind houden dat de Here een bijzonder plan heeft voor Israël, maar ook voor jou, want in de Here Jezus zijn wij ook deel geworden van Gods volk!

VRAGEN

1. Bij bekering hoort de werkelijke bereidheid om je leven ook te veranderen, bij liefde hoort het maken van duidelijke keuzes. Herken jij jezelf in deze beschrij-

Inleiding: Laat het zien en voelen!

Achtergrond en tijdsbestek

Het boek Hosea behoort in de Bijbel tot de twaalf zogenaamde kleine profeten. Dat zijn de bijbelboeken Hosea tot en met Maleachi. Ze worden niet klein genoemd vanwege hun inhoud maar vanwege hun lengte. Dat wordt duidelijk als je ze vergelijkt met de boeken van de zogenaamde grote profeten als Jesaja, Jeremia en Ezechiël. Het is Jezus Sirach geweest die in 190 voor Christus het eerst melding heeft gemaakt van de twaalf kleine profeten, en erbij zegt: 'Mogen hun beenderen uit hun rustplaats opbloeien'.

De profeet Hosea woonde en werkte in het Noordrijk van Israël (10 stammenrijk) in een tijd van geweldige internationale spanningen. Het Noordrijk is ongeveer 200 jaar geleden afgescheiden van het Judea. Het volk van de God van Israël is niet meer één maar leeft als twee aparte rijken verder. Dat is niet wat God met het volk voor ogen had toen Hij ze het beloofde land binnenbracht. Broederstrijd leidde tot afscheiding.

Het Assyrische Rijk groeide en Israël dreigde onder de voet te worden gelopen door allerlei grootmachten. Uiteindelijk is dat in 722 voor Christus ook gebeurd. Hoewel we dit niet lezen in Hosea's geschrift, zou het heel goed mogelijk kunnen zijn dat Hosea de ondergang nog net heeft mee gemaakt. Deze tijdsperiode is dus eeuwen na de bloeitijd van Israël onder de koningen David en Salomo. Gestaag is het bergafwaarts gegaan met het volk. En nu is er sprake van groot moreel verval en afgodendienst. Dan verschijnt Hosea ten tonele en zijn naam betekent 'God redt'.

Boek en boodschap

Hosea is een profeet die Gods boodschap niet alleen met *woorden* moet uitdragen, maar ook met zijn *leven*. Met zijn huwelijk moet hij *uitbeelden* wat hij als profeet te zeggen heeft. Hij moet door middel van zijn huwelijk het volk Israël een *spiegel* voorhouden. Het is op zichzelf niet uniek dat een profeet iets moet uitbeelden. Zo'n tekenhandeling vinden we wel vaker in de bijbel. Jeremia bijvoorbeeld moet rondlopen met een juk op zijn schouders. Hoewel Hosea in eerste instantie spreekt tot het Noordrijk, wordt hier en daar de lijn ook (al) doorgetrokken naar het Zuidrijk (2 stammenrijk).

Het boek staat het meest bekend om het verhaal dat de profeet Hosea moet trouwen met een overspelige vrouw. Dit doet Hosea ook en hiermee ervaart hij aan den lijve wat het is dat het volk Israël God ontrouw is. Het laat ons zien dat God ook geraakt kan worden door het handelen van mensen. God is boos en gekwetst omdat het volk Hem vergeet (Hos 2:12). Het is een 'hartstochtelijk' boek wat tot uiting komt in de taal. God wordt vergeleken met een ziekte (etterwond), verscheurende leeuw, bedrogen echtgenoot. Tegelijkertijd wordt God ook neergezet als een God die heel veel van zijn volk houdt. Deze tegenstrijdige beeldspraak geeft ook aan dat wij mensen God nooit helemaal kunnen vatten. God blijft altijd iets mysterieus hebben, iets groter, breder, wijder dan wij ons kunnen voorstellen. God zoekt naar het hart van zijn volk, 'liefde wil Ik, geen offers'.

Het boek is geschreven over een periode van 25 jaar en bevat met name poëzie als schrijfstijl. Poëzie is bij uitstek een literaire vorm om emoties mee te uiten. Dat maakt het lezen voor ons wat ingewikkelder dan bijv. de brieven van Paulus die nogal direct proza zijn. Let er bij het lezen dus goed op welke beelden Hosea gebruikt en hoe die weer ons doen terugdenken aan eerdere gebeurtenissen in de geschiedenis van Israël, bijv. 'Egypte' staat voor de periode van onderdrukking van het volk. De 'woestijn' als beeld van ontberingen na ongehoorzaamheid etc. Hosea gebruikt best gedurfde poëzie, de beelden liegen er niet om.

De kern van het boek is dat Israël in opstand gekomen is tegen God en Zijn gebod en dat ze de gevolgen van hun ontrouw onder ogen zullen moeten zien. Er is sprake van moreel verval dat zich uit op allerlei manieren: moord, diefstal, oneerlijkheid, overspel, afgodendienst etc. Als gevolg hiervan wordt heel concreet de inval van de Assyriërs voorspeld die hun zal overheersen en wegvoeren. Tegenover Israëls ontrouw staat Gods trouw, Zijn genade en liefde zijn sterker dan de zonde van Israël. 'Mijn hart keert zich in Mij om, al Mijn medelijden is opgewekt....Want ik ben God en geen mens, de Heilige in uw midden' (Hos 11:8,9). Dit wijst op de zelf opofferende God die ook het lijden, pijn en zonde van Zijn volk absorbeert. Een koppeling naar het Nieuwe Testament; een heenwijzen naar het werk van de Here Jezus. Israel zal zich bekeren en God opnieuw dienen. Herstel na ontrouw! God zal eens heel Israël (noord en zuid) weer bijeenbrengen als één volk met één Here. God zal een messiaanse koning brengen die hen zal zegenen. Een mooie heenwijzing naar Jezus Christus.

Indeling Bijbelboek

Bekering wil zeggen dat je niet meer tot het werk van je handen zegt: onze God (vs. 4). Dat welzijn meer is dan welvaart, dat een mens meer is dan werkkraft, dat een dier meer is dan vlees, dat zegen meer is dan succes, dat een levensweg meer is dan een carrière, dat de waarde meer is dan de prijs.

Wat gebeurt er met ons als we God kwijt raken en ons niet meer oriënteren op Hem? Israël heeft het ervaren. In hoofdstuk 13 van de profetie van Hosea wordt het beschreven: het wordt je ondergang. Israël zocht weliswaar verzadiging, maar het vergat de Here God. En God werd als een leeuw, als een loerende panter langs de weg, klaar om zijn prooi te pakken (Hos. 13:8,9). Waarom die felle, harde, zelfs bloedige taal? Omdat Israël door zich niet te bekeren zijn ondergang tegemoet gaat. 'Het is uw ondergang, Israël, terwijl Ik toch uw helper ben.' Is het bloeddorstig, dat God in Zijn toorn zo spreekt? Nee, het is Zijn liefde. Maar Zijn liefde is nooit goedkoop of goedig. Zijn liefde ziet scherp. Dat ziet een mens pas als hij eerst zelf tot bijna niets wordt teruggebracht.

Wat nodig is, is dat Israël heel klein wordt, als een wees (vs. 4 slot). Een wees heeft niets. Een wees is thuisloos. Rechteloo. Machteloos. Volstrekt aangewezen op genade en ongenade. De verloren zoon denkt pas weer aan zijn vader als hij bij de zwijnen zit. Een alcoholist kan pas een stap naar genezing zetten als hij zich niet meer verschuilt achter mooie praatjes, als hij durft toegeven: ik ben een alcoholist, ik ben een slaaf. Alleen God kan mij redden. Israël kan niet meer alleen maar met offergaven naar de tempel komen in de waan dat dan alles dan weer voor elkaar is. Wat in hoofdstuk 6:1-3 nog ontbrak: het schuldbesef en een gebed om vergeving, dat wordt nu gevraagd. Het gaat nu om een vrucht van de lippen, een dankbare lofprijzing. De ernst van de terugkeer kan alleen maar blijken uit het serieuze voor-nemen om oude zonden ook werkelijk af te zweren.

Hosea 14: 5-10 *Je leven als de geurende Libanon*

Wat zal er gebeuren als mensen zich echt bekeren? Hosea schildert een verrukkelijk visioen. Hoor je in hoofdstuk 13 nog volop onheilsprofetie: God die als een loerende panter rondgaat, nu tovert de profeet ons een paradijselijk visioen vol heil voor ogen. Van zijn ontrouw zal Israël genezen. Wat kan een beschaamd vertrouwen en een geschonden relatie beter helen, dan vrijwillige en onbaatzuchtige liefde van God zelf. Afkerigheid en wantrouwen jaag je niet op de vlucht met straffen en dreigingen, maar die geneest God uiteindelijk met Zijn liefde. Dan komt er weer ruimte voor bloei en vrucht. Dan is God niet alleen de vertoornde en kastijdende God. Maar dan is Hij ook als de morgendauw, die nieuwe levenskracht en nieuwe levensvreugde schenkt. Alle zintuigen en zinnen doen mee om te proeven hoezeer God ons leven dan vruchtbaar laat zijn:

als een lelie zal hij gaan bloeien
en hij zal wortel schieten op de Libanon,
zijn scheuten lopen uit,

Studie 7: Als dauw op dorstig land (hoofdstuk 13 en 14)

INLEIDING

In hoofdstuk 13 worden grimmige beelden getekend dat het oordeel zeker komen zal om de zonden van Israël. Het volk heeft God de rug toegekeerd en is andere goden gaan dienen. Voorheen heeft God het volk gezegend en als de goede Herder gehoeed, maar nu wordt Hij hier voorgesteld als een verscheurend dier. Er zal rampspoed komen en geen koning of vorst kan dat afwenden. De ballingschap komt eraan.

Het laatste hoofdstuk daarentegen bevat mooie beloftes als het volk weer zich bekeert en terugkeert naar de Here. God belooft zelf de hardnekkige afkerigheid van Israël te genezen. We zien hier hoe diep God Israël liefheeft. Gods toorn keert zich van het volk af (vs 6). Het spreekt hier al over wat de Here Jezus ruim 700 jaar later zou ondergaan. Hij neemt gewillig de plaats in van het volk om Gods toorn en straf op de zonde te ondergaan. De zelfopofferende liefde van God.

Die liefde is niet zoetsappig of lievig. Liefde laat niet alles bij het oude. Als uit liefde geen concrete stappen van verzoening volgen, houdt liefde op liefde te zijn. Liefde is bereid om keuzes te maken. Zelfs als die keuzes offers vragen. Daarover spreekt Hosea in dit slothoofdstuk. Israël kan als weggelopen zoon weer thuiskomen. Bekeer u! Keer toch terug. Maar dan moet het ook de stap zetten die bij de bekering past.

UITLEG

Hosea 13:1-7 *Israël heeft God verlaten*

Hosea 13 vanaf vers 4: Maar Ik, de Here, ben je God al sinds Egypte, en met andere goden mag je je niet inlaten; buiten Mij is er niemand die je redt. Ik heb naar je omgezien in de woestijn, in de dorre woestijnen. Ik heb hen op weidegrond gebracht en ze raakten verzadigd. Maar toen ze eenmaal verzadigd waren, werden ze hoogmoedig en keerden mij de rug toe.

Hosea 13:7-16 *Rampspoed over Israël*

Hoogmoed komt voor de val. En Israël krijgt het zwaar te voorduren. De koning die ze wilde, herinnert eraan dat Israël, tegen Gods wil in een koning wilde hebben, net als de andere volken rondom hen. Maar de koningen bieden geen bescherming. Ze zijn zelf corrupt geworden.

Er wordt rampspoed voorzegt. De Assyriërs zullen komen (Oostenwind) en huishouden in Israël, moord, doodslag en plunderingen zijn het gevolg. Het gaat er wreed aan toe.

Hoofdstuk 14:2-4 *Bekeer u, Israel*

Hoe kan het weer goed komen tussen de Here God en Israël? Volgens Hosea begint dat met boete en bekering. Bekering dreigt een wat versleten woord te worden.

De hoofdstukken 1-3 gaan over Hosea's huwelijk met Gomer, waarin Gomer ontrouw is en Hosea Gods trouw moet uitbeelden door Gomer te blijven liefhebben ondanks haar ontrouw. De hoofdstukken zijn rijk in beeldspraak: wijnstok, vijgenboom, bruid, woestijn.

De hoofdstukken 4-11 gaan over de beschuldigingen aan Israëls adres vanwege haar ontrouw, de oorzaken en gevolgen van hun ontrouw. Israël is hypocriet omdat ze Gods geboden aan hun laars lappen en de dienst aan God combineren met de dienst aan Baäl (de god van vruchtbaarheid en voorspoed). Dit gedeelte sluit af met een mooi gedicht waarin Gods trouw het wint van Zijn woede over Israëls ontrouw.

De hoofdstukken 12-14 geven voorbeelden vanuit de geschiedenis weer, waarin Jakob en het volk dat uit hem voortkomt, telkens verkeerde keuzes maakt. De geschiedenis herhaalt zich dus. Is er dan geen hoop? Ja, hoofdstuk 14 sluit af met de belofte dat God de hardnekkige ongehoorzaamheid van Israël zal genezen. Het genezen Israël zal vrucht dragen en opnieuw een licht voor de wereld zijn.

Israël & Judea zijn gescheiden. Het noordenrijk wordt bedreigt door de wereldmacht Assyrië. Hosea wordt geroepen als profeet om Gods woorden niet alleen door te geven, maar met zijn eigen leven uit te beelden.

Studie 1: Een onmogelijke maar vasthoudende liefde (hoofdstuk 1 en 2)

INLEIDING

Een hoer tot vrouw nemen... Je eerste reactie is: dat doe je toch niet! Toch is dat de opdracht die Hosea van God krijgt: 'Neem u een vrouw der hoererijen, en kinderen der hoererijen' (SV). Juist in deze symboolhandeling zit een preek. Doet God met Zijn volk niet precies zo? Hij blijft een weerspanning volk ondanks alles trouw. Hoe is het mogelijk! Hosea tekent in alle felheid en hartstocht God als een gekwetste minnaar. Zoals een man tegen zijn weggelopen vrouw kan uitroepen of een vrouw tegen haar ontrouwe man: 'waarom heb je me verlaten, waarom heb je me in de steek gelaten?'

Het verbond met God is onverbrekelijk, tegelijkertijd is afval het meest verschrikkelijke wat men zich kan indenken: weghoereren van de Here God. Andere goden na gaan lopen. Israël (10 stammenrijk) had onder koningin Izebel de dienst aan Baäl, de god van vruchtbaarheid en voorspoed, ingevoerd. Baäl, de god die de Kanaänieten vereerden en waar God ze voor gewaarschuwd had. Juda (2 stammenrijk) had een altaar voor de god van Damascus opgericht. De conclusie is dus: heel het volk wijkt af van de dienst aan de Here! Zonde is hoerij, vreemdgaan. Gods verbond met Zijn volk is vooralsnog een ongelukkig huwelijk vanwege hoe Israël zich gedraagt. Wat een pijn voel je niet als degene van wie je het meest houdt, ontrouw blijkt te zijn! Het is die pijn die God voelt. Hoe voel je je dan? Gekwetst, eenzaam, jaloers. Maar ook woedend en verdrietig tegelijk. Hoe kan iemand je dit aandoen? Dit wordt een nijpend probleem: hoe kun je ooit weer verder, hoe kun je ooit nog weer liefhebben, hoe is het mogelijk de ander ooit nog te vertrouwen? Komt het ooit weer goed? Zo is het voor Hosea. En op die manier maakt hij duidelijk dat het voor God ook zo is. Hoe kan Hij Zijn weggelopen geliefde weer terug winnen?

In deze handeling zitten oordeel en genade, onheil en heil, toorn en liefde dicht bij elkaar. Woorden van woede en woorden van liefde, onheilsprofetie en heilsprofetie wisselen elkaar voortdurend af. Kijk maar naar de eerste drie hoofdstukken:

<i>onheil</i>	<i>heil</i>
1:2-9	2:1-3
2:4-15	2:16-25
3:1-4	3:5

Het laat precies zien waar het God om te doen is: 'Hoe kan Ik u prijsgeven, o Efraïm?' (Hosea 11:8).

UITLEG

Hosea 1:1-3: Hosea, neem je een hoer tot vrouw

De NBV-vertaling heeft iets van het schokkende en aanstootgevende willen vermijden door te spreken van een 'overspelige vrouw'. Maar het is beter het woord 'hoer' te laten staan. 'Ga met een vrouw trouwen, een hoer [...], want het land is Mij ontrouw geworden, het gaat achter vreemde goden aan, als een hoer.' De hoerenbuurt is niet bepaald

toen er nog een echte samenkomst, 'ontmoeting' (vgl. Deut. 9:10; 18:16) tussen God en volk plaatsvond en de HERE sindsdien door profeten en gelijkenissen Zijn wil aan het volk openbaarde (vs. 11 is geen voorzegging maar verwijzing naar het verleden, vgl. Am. 2:9-12).

Hosea 12:12-15 Vergelding

De namen Gilead (zie 6:8) en Gilgal (zie 4:15) roepen als tegenbeeld van Gods trouw (vs 10 v) de ontrouw van de Israëlieten tegenover de HERE op. Met een woordspeling kondigt Hosea Gods oordeel over die plaatsen van slechtheid en ontrouw aan: de altaren van 'Gilgal' (= 'Stenenkring') zullen worden als steenhopen. In vs. 13 en verder stelt Hosea Israëls stamvader Jakob en de profeet Mozes tegenover elkaar. Vs. 13 zinspeelt op Jakobs vlucht naar Padan Aram (Gen. 27-30) waar de stamvader zich in slaafse dienst begaf en vee hoedde en dat om een vrouw. De HERE echter (vs 14) haalde Israël juist uit de slavernij en liet Zijn volk in de woestijn 'hoeden' door een profeet (Mozes), die zich gaf aan de dienst des HEREN tegenover Jakob, die opging in het dienen om een vrouw. Die trouwe zorg van God heeft Efraïm negatief beantwoord. Het heeft (de HERE) bitter 'gekrenkt' of 'getergd' (door zijn afgoderij, vgl. Deut. 4: 25; Jer. 7:18v; 2 Kon. 21:6). Daarom zal de HERE Efraïms bloedschuld (dwz. zijn wandaden waar de doodstraf op staat) en zijn smadelijke handel en wandel (dat is hier met smaad bedoeld) vergelden (vgl. vs. 3).

VRAGEN

1. Hoe kunnen wij anderen tot een voorbeeld zijn in trouw en liefde? Ben je wel eens teleurgesteld in het vertrouwen dat je in een ander had gesteld? Hoe ben je daarmee omgegaan?
2. Wat leer je in dit hoofdstuk over God?
3. Wat leer je over de relatie met Israël? Wat heeft dit te betekenen voor ons als christelijke gemeente in onze verhouding met Israël?
4. Geef je reactie op de volgende stelling. 'Dat God onze Vader is, dat weten we door Jezus Christus. Jezus leerde het ons bidden. God is niet 'natuurlijk' onze Vader. Wij zijn 'maar' adoptief kinderen van Hem.'
5. Vergelijk Hosea 12:3 met Psalm 103:10. Wat valt je hier op?
6. Bijbelhoofdstukken lang gaat het over Israëls ontrouw en God die toch steeds weer trouw aan Zijn volk blijft. Wat roept Gods trouw bij je op?

(Assyrië, Egypte). Assyrië en Egypte waren vijanden maar met een verbond en olie probeert Israël hen gunstig te stemmen. Maar God zal het niet onbestraft laten. Jakob wordt hier genoemd. Jakob, wiens naam later werd veranderd in Israël.

Hosea 12:4-7 *De leugenachtige voorvader*

Jakob is iemand die de hiel van zijn broer vastpakt om hem terug te trekken zodat hij misschien voorop kan komen (Gen. 25:26). Het leven van Jakob kan hierdoor gekenmerkt worden. Hij grijpt, hij laat iemand anders struikelen voor zijn eigen voordeel. Het is enigszins profetisch, want later in zijn leven zou Jakob zijn eigen vader, Isaak, bedriegen. Hij kleepte zich met Esau's kleding, sprak met Esau's stem of imiteerde op zijn minst Esau's stem, en kwam naar zijn vader en zei: "Ik ben Esau. Kom mij zegenen voordat je sterft. Ik wil het geboorterecht."

Hij was een oplichter, een bedrieger, een leugenaar, een oplichter. Hij was geen engel. En Hosea, als spreekbuis van God, past Jakobs kenmerken toe op Israël en zegt: "Israël, jij bent in zekere zin net als je vader. Je bent zondig, net als je voorvader, je patriarch."

In Genesis 32 lezen we dat Jakob streed met de engel en overwon, hij huilde en zocht Zijn gunst. Dit laat ons dus kennismaken met de epische strijd tussen Jakob en God toen hij helemaal alleen was aan de rivier de Jabbok. De Bijbel vertelt ons dat een man met Jakob worstelde. Later wordt het ons duidelijk dat dit geen gewoon mens is, zelfs geen engel maar God zelf. Jacob noemt deze plaats Pniël wat betekent dat hij God van aangezicht tot aangezicht heeft ontmoet. Dus deze man, die met Jakob worstelde, is God. God staat Jacob toe alles te proberen, al Zijn energie uit te putten, al Zijn vastberadenheid en wilskracht uit te putten. Tot God zijn heup ontwricht. Dan smeekt Jakob om hem niet te laten gaan maar te zegenen.

In vers 6 wordt verklaard dat de God der vaderen, die met Jakob sprak, reeds de Almachtige God van het verbond met Israël was (vgl. Am. 4:13). Dit vormt de overgang naar vs. 7, waarin God aan Israël eerst belooft: 'Gij zult terugkeren dankzij uw God' (niet 'tot God'). En het voorts oproept de liefde en recht (vgl. bij 2:18; 4:1) te bewaren en vertrouwend te wachten tot God Zijn belofte vervult (tevens zinspeling op Gen. 28:15).

Hosea 12:8-11 *Gods trouw tegenover Israëls bedrog*

Israël is hier het type van een oneerlijk, hebzuchtig volk van handelaars die een valse weegschaal hanteren en de mensen uitbuiten door ze af te zetten (zie bij Am. 8:46). Het ergste is dat Efraïm zelf dat onrecht niet erkent (vs 9), maar zijn zelf verworven rijkdom in overmoedige trots als een eerlijk verdiend vermogen beschouwt.

Tegenover de leugen (vs 1) en het bedrog (vs 8) van Israël stelt de HERE nu Zijn trouw (vs 10) sinds de uittocht uit Egypte (vgl. 11:1; 13:4). Een trouw die, ondanks alle leugen en onrecht bij Israël, toch weer een nieuw begin met Zijn volk zal maken (vgl. vs 7a). Zoals vroeger, toen zij in de woestijn (zie bij 2:13) in tenten woonden,

de plek bij uitstek voor een profeet. We hebben graag dat voorgangers netjes getrouwd zijn. Anders kan hij geen voorbeeldfunctie hebben voor de gemeente.

God draagt Hosea een aanstootgevende handeling op om de verhouding tussen God en Israël uit te beelden: een huwelijk met een vrouw van lichte zeden. God staat niet alleen in relatie tot Israël als een vader tot zijn kind (11:1), maar ook als een man tegenover zijn vrouw: een relatie van liefde! Juist dat moet Hosea duidelijk gaan maken: dat God van Israël houdt. Hij bemint Zijn volk zoals een minnaar zijn geliefde. Dat is de kern van de profetische boodschap van Hosea. God bemint ons met een onvoorwaardelijke liefde. Al moet het door onze ontrouw heen. Al wordt het daardoor haast een onmogelijke liefde. Zo is het voor God. Onze God. De God van het verbond. Die ons tot leven riep. Die ons de adem gaf. Die een verbond met ons sloot. Die ons liefheeft. Hij is een liefhebbende God.

Israël is maar niet een vazal, een onderworpen, een slaaf, een onderdanig kind dat domweg gehoorzamen moet. Nee, Israël is de beminde van de Here God. En God is de Minnaar. Als Hosea met Gomer trouwt, beeldt hij daarmee allereerst Gods liefde voor Zijn volk uit. Hij die onvoorwaardelijk van Zijn volk houdt. Ik zal voor u tot een God zijn. De enige en de waarachtige. Gij zult voor Mij tot een volk zijn.

Door sommige uitleggers is geprobeerd het aanstootgevende van de handeling van Hosea weg te nemen. De geschiedenis zou meer een gelijkenis, een parabel zijn. Er is ook wel uitgegaan van de stelling dat Hosea al met een vrouw getrouwd was die achteraf ontrouw bleek te zijn. De pijnlijke ervaring wordt dan achteraf geïnterpreteerd als een boodschap van God: zoals de profeet zich voelt, zo voelt God zich ook. De tekst geeft voor deze uitleg geen aanleiding: a. Er klinkt een bevel: 'Ga, en neem...' (vs. 2, zoals eens bij Abraham!); b. De kinderen die geboren worden uit dit huwelijk krijgen direct namen die de relatie tussen Hosea en Gomer duiden; c. In hoofdstuk 3 komt deze gebeurtenis nog eens terug.

Ik denk wel dat je mag zeggen dat de pijn, die Hosea voelt door met Gomer te trouwen, hem ontvankelijk maakt voor de hartstochtelijke boodschap van God. Hoe herstel je de relatie in vredesnaam weer want de mooie droom is gebroken. Hosea is in het intiemste van zijn leven boodschapper van de liefde van de Here God. Overigens wel op een heel paradoxale manier: wat bij uitstek een beeld is voor de dienst aan Baäl - namelijk tempelprostitutie - gebruikt Hosea om de beeldtaal van liefhebben een totaal andere richting te geven. Van liefde en onvoorwaardelijke trouw.

Hosea 1:2 *Zondigen is hoereren, vreemdgaan*

Omdat de relatie met God zo heftig en intens is, gaat afval en onverschilligheid ook zo diep. Je kunt God aanhangen. Maar Hem negeren, is dan ook vreemdgaan. Zonde is in dit licht: vreemdgaan, trouweloosheid, echtbreuk, hoererie. Nergens is zondigen zozeer met emotionaliteit geladen als in deze prediking van Hosea: kwetsen van je minnaar. De profeet Ezechiël zal bij voorkeur dit beeld gebruiken, wel 21 maal. Hosea gebruikt het 10 maal. Andere goden achterna lopen is je afkeren (weghoereren) van de HERE, het trouwverbond breken. Deze beeldtaal wordt later door Jeremia overgenomen (2:20). Evenzo: Ezechiël 16:34. In het Nieuwe Testament vinden we iets dergelijks terug in Openbaring:

Babylon, de hoer, stad van de grote afval van de ware God (Openb.17-19).

Op zichzelf lijkt er niet zoveel mis te zijn in Samaria. Israël is welvarend. De economie draait op volle toeren. De buitenlandse politiek is succesvol. Nog nooit eerder werden de markten in Samaria overspoeld met zoveel buitenlandse goederen. De nieuwe contacten brengen nieuwe religieuze uitdagingen met zich mee. Nieuw is-ie niet, Baäl, maar hij doet het beter op de reli-markt dan ooit tevoren. Het is de godheid van de vruchtbaarheid die bekoort. Een kniebuiging voor Baäl en je voelt je zeker. Een eerbetoan aan hem en je voelt je op je gemak. De vreemde goden zijn zo vreemd nog niet, de Baäls doen het zo slecht nog niet. Daar komt bij: de portemonnee is goed gevuld. Je moet er weliswaar hard voor werken, maar je krijgt er ook wat voor terug. En wie die hardheid niet op kan brengen of erdoor getroffen wordt, ja, die komt onherroepelijk aan de zijlijn te staan.

Alles lijkt voor geld te koop. Een goed leven. Je recht. Liefde natuurlijk ook. Godsdienst wordt iets waarbij je je vooral prettig moet voelen. Maar het is mis, zo roept Hosea op zijn zeepkist in de straten en op de marktpleinen van Samaria. Wat jullie doen is: hoeren, overspel plegen, verraad plegen, ontrouw. Je pleegt overspel met andere goden, prostitutie met Baäl. Schandelijke ontucht. Trouweloosheid ten top. Het is verraad aan de wortel van je bestaan, aan het diepste wat je als mens tot mens maakt. Verbreking van het verbond met de HERE! Wat is er van dat verbond terechtgekomen als de geliefde zich verslingert aan andere goden en de trouwbelofte verbreekt?

Hosea 1:4-9 Kan het wat worden met de kinderen uit zo'n huwelijk?

Liefde zegt nooit: nooit. Dat is het vreemde van onvoorwaardelijke liefde. Hosea blijft zijn vrouw Gomer trouw. Er worden drie kinderen geboren uit hun huwelijk. Het gezinsleven van Hosea en Gomer wordt een sprekend theater. Een huishouden van Jan Steen. Maar wel met een boodschap erin. Het gezinsleven beeldt uit wat er aan de hand is in Israël.

Het eerste kind heet Jizreël. In eerste instantie een mooie naam: God zaait. Tegelijkertijd een herinnering aan een bloeddorstig moordpartij, toen Jehu wreed een revolutie ont-

en raakte dat muntstukje kwijt. Zij stak een lamp aan en ging in alle hoeken schijnen om dat muntstukje te vinden, en op een bepaald moment heeft zij het gevonden. “Wees blij met mij, want ik heb het gevonden.”

De derde (het is in feite één gelijkenis in drie aspecten en drie deeltjes) is een verloren zoon. Die vertrekt met de erfenis van zijn nog niet gestorven vader en maakt alles op in een leven van plezier. In no time is alles verdwenen. Hij komt tot zichzelf, verlangt om te eten maar er is geen eten. Hij dringt zich op aan de burgers van het land maar zonder resultaat. Hij komt tot zichzelf en gaat terug naar zijn vader. Nu zou je zeggen dat die vader misschien wel een reprimande voor hem had. Maar je vindt het hier in Hosea 11. Hij is met ontferming bewogen.

De Here Jezus vertelt één gelijkenis met drie kleurtjes:

De ene kleur is een verloren schaap. En de herder gaat dat schaap achterna.

Wie is dat? Dat is de Here Jezus die naar ons gekomen is, die nota bene in onze omgeving is. Niet letterlijk misschien maar wel door die ene broeder of zuster. Hij is hier gekomen, heeft ons opgezocht en heeft ons bij de kudde gebracht.

De tweede kleur is van de Heilige Geest: licht schijnt in alle hoeken. Dit is gebeurd in ons leven: in alle hoeken van ons bestaan is geschiedenis tot dat wat waardevol was, zichtbaar werd.

De derde kleur is van de Vader die op de uitkijk staat met de handen en de armen geopend. En als de verloren zoon terugkomt, krijgt hij gelijk een knuffel. Hij krijgt dan net de kans om te zeggen: “Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u.” Verticaal en horizontaal; alle zonden hebben te maken met God maar ook met anderen, twee kanten op. En die beide kanten zijn benoemd en de Vader zegt tegen zijn slaven: “Haalt het beste kleding; doet een ring aan zijn vinger, doet sandalen aan zijn voeten; brengt het gemeste kalf en slacht het. Laten we beginnen met feestvieren.”

In Hosea 11 kunnen we lezen: ‘want God ben Ik en geen mens, Ik ben in jullie midden, Ik ben heilig, Ik zal niet meer in woede ontsteken maar door barmhartigheid word Ik bewogen’. Of Israël het nu wel of niet goed doet, dit doet niets af aan de plannen van God met Zijn volk. Hij zal ze terugbrengen. En Hij heeft daarvoor de basis gelegd en de basis is de Here Jezus, die gekomen is om die verloren schapen van het huis van Israël te redden.

Hoofdstuk 12

Hosea 12: 1-3 De leugenachtige ontrouw

In vs 1-2 worden de actuele zonden genoemd en vers 3 vormt de overgang van het heden naar de herinneringen uit het verleden. Efraïm leeft geheel met leugens. Deze leugenachtigheid wordt vooral toegespitst op de leugenachtige buitenlandse politiek

De Here Jezus, de Vader zelf. De liefde van God is aan ons getoond en Hij wil ons leren lopen. Hij wil ons de eerste stapjes van het geloof bijbrengen en Hij wil ons zo graag verder leiden. En de Here doet dat en Hij heeft zorg voor ons.

Hosea 11:7-11 Gods barmhartigheid en trouw

Het volk dwaalt af, keer op keer. In het NT lezen we dat de Here Jezus gekomen is om de verloren schapen van het Huis van Israël bij elkaar te brengen. Maar ook toen hebben ze gezegd, nee, we willen niet dat U koning over ons bent. Hoe dikwijls heb Ik jullie bij elkaar willen brengen, zoals een hen haar kuikens maar u wilde niet. Uw huis worde u woest gelaten. Het gaat niet goed maar als de Here Jezus de profetie over Israël uitspreekt (in Lucas 21 en Mattheus 24), dan blijft er niks van over.

En toch? Toch, hoe zou Ik je ooit kunnen prijsgeven, Efraïm, en je kunnen uitleveren, Israël? (vs 8) Hoe zou Ik je prijsgeven als de steden van Adma en maken als Seboïm (steden zoals Sodom & Gomorra). Mijn hart wordt verscheurd, door barmhartigheid word Ik bewogen. Ik zal Mijn toorn laten varen en Efraïm niet opnieuw te gronde richten. Want God ben Ik, en geen mens, Ik ben in jullie midden, Ik ben heilig.

De Here Jezus vertelt in Lucas 15. De geschiedenis van een *verloren* schaap, van een *verloren* penning en van een *verloren* zoon of van twee verloren zonen. De Here vertelt eigenlijk dit.

Eén van jullie is verdwaald en Ik kan het niet uitstaan. Ik laat er 99 achter en Ik ga dat ene achterna om het te zoeken en als Ik het gevonden heb, leg Ik het op Mijn schouders en breng het terug en Ik zeg tegen de mensen om Mij heen: “wees blij met Mij want Ik heb mijn schaap gevonden.”

Een vrouw had een muntstuk dat hoorde bij de schat van het huis, haar vermogen,

ketende. Wil de geboorte van dit kind niet zeggen: welvaart gebouwd op terreur en geweld heeft geen toekomst? Een tweede kind wordt geboren. Een dochter: Lo-Ruchama is haar naam. Dat betekent: geen ontferming. God kan niet maar blijven vergeven en door de vingers zien als men niet tot inkeer komt. Tussen het tweede kind en het derde kind zit een tussentijd. Gomer speent haar dochter. Het lijkt ook een boodschap te zijn: God wacht nog met het uitvoeren van Zijn plannen. Hij is lankmoedig. Er is geen sprake van een noodlot: je kunt je bekeren. Toch wordt er nog een derde kind geboren. De naam van dit kind duidt de meest ingrijpende stap van de HERE aan: Lo-Amami. Niet-Mijn volk. God is dan niet meer ‘Ik zal er zijn voor jou’. Zijn reddende nabijheid is verdwenen.

Je zult je kind bovenstaande namen gegeven hebben! En je zult maar rondlopen als Lo-Amami, Lo-Ruchama. Zulke namen draag je als een zware last met je mee.

Hosea 2: 1-3 Belofte van herstel

Toch gloort er licht vanaf vers 10, ook in het diepste oordeel. Jizreël verliest zijn diepste betekenis van heilzaam oord niet. Er zal weer herstel komen van het koninkrijk als Juda en Israël weer één zullen zijn onder één Hoofd. We zullen elkaar weer nieuwe namen geven: je wordt met een nieuwe naam genoemd: in plaats van Lo Ammi (niet mijn volk), Ammi (mijn volk), in plaats van Lo Ruchama (geen ontferming), Ruchama (ontferming). Luther zei: ‘Zeg tot uw broeders dat ze Mijn volk zijn en tot uw zusters dat ze in genade is. Achter de heftigheid en hartstocht zit Gods onvoorwaardelijke liefde voor ons.’

Hoofdstuk 2:4-6 Klaag haar maar aan

Hoe krijg je het weer goed als een liefde, een verhouding, een relatie, een afspraak, een verbond volledig op de klippen is gelopen, verziekt is geraakt? Dat is de vraag waarin we ons moeten verplaatsen. Hoe krijgt God het weer goed met Zijn volk? Hoe kun je de gestorven liefde weer tot leven wekken? Onmogelijk, zo denk je. God voelt zich even diep gekwetst als Hosea, die met de prostituee Gomer is getrouwd. ‘Klaag haar maar aan!’ Hosea roept zijn kinderen op hun moeder aan te klagen. Fel en bewogen. De namen die jullie gekregen hebben: Lo-Ruchama (geen ontferming) en Lo-Amami (niet Mijn volk) zijn een schande voor je. Je zult maar met zulke namen rond moeten lopen. Vertel het haar maar.

Helpt het, die aanklacht, die dreiging? Moet Hosea niet eerder als eerbaar burger breken met Gomer? Ja, als Hosea maar niet zoveel van haar gehouden had! Dan had hij haar laten begaan en haar aan haar lot en ondergang overgelaten. Maar Hosea hield van haar. Vandaar zijn woede. Zo is ook God. Zo is Zijn woede, Zijn brandende toorn. Maar wat zit er achter die uitbarstingen van woede anders dan een diep teleurgestelde minnaar. Achter de brandende toorn zit brandende liefde. Mensen vertellen wel eens dat ze niet meer willen horen van een toornende God. Te deprimerend, je wordt er niet vrolijk van, het maakt je bang. Dat is zo. Maar kijk dan eens goed naar Hosea! Wat zit er achter die heftige toorn? Het is niets anders dan liefde om een beminde terug te winnen. Zo is het God er niet om te doen Israël te verstoten maar terug te winnen.

Het is zover gekomen dat de mensen in Israël zijn gaan spreken over 'mijn' brood en 'mijn' water, 'mijn' wol en vlas, 'mijn' olie en drank (vs. 8). Alsof het bezittingen en verworvenheden zijn waar ze met behulp van Baäl voor geknokt hebben. Maar ben je dan vergeten dat het de Here God is Die je het leven gaf, brood en water, wol en vlas, olie en drank? Waarom ben je erover gaan spreken alsof het jouw verworvenheden zijn, je eigendom. Ben je dan vergeten dat het de Here God is Die je dit land gaf, dit leven, het koren, de wijn, de olie, het zilver, het goud? Waarom denk je dat het komt van de machten die je achterna loopt, de machten voor wie je kruiperig buigt.

Zo spreekt de HERE: 'Ik zal je de weg versperren, zodat je verdwaalt, Ik zal het je afnemen, je feesten, je wijnstok, je vijgenboom, waarvan je zegt dat je die van Baäl gekregen hebt (vs. 15).' Dat is dreigende taal. Helpt het, denkt u, om zo te dreigen? Helpt het om te razen? Brengt het de ander dichterbij? Of maakt het de verwijdering juist groter? Misschien zult u zeggen: 'het lucht wel op.' Maar het is natuurlijk geen oplossing voor het probleem. Het kan niet een laatste woord zijn.

Zo is Gods toorn ook nooit Zijn laatste woord, al kunnen we soms schrikken van Zijn verlangen om Zijn volk weer terug te winnen (naijver).

De Here God dreigt niet om van Zijn volk af te komen maar om het terug te winnen. Hoe kan God Israël, hoe kan Hij ons dan weer terugwinnen? 'Laat ik haar lokken' (vs. 16). Eigenlijk staat het er sterker: 'Laat ik haar verleiden'. Laat ik haar overhalen. Waar naar toe? Naar een weelderige rozentuin waar alles mooi is? Naar het paradijs? Nee, naar de woestijn. Juist daar waar alle wegen naar de toekomst afgesloten lijken te zijn. Een oord van verschrikking en ontbering. Waarom? Omdat alleen daar God kan spreken tot het hart. Voor de woestijn hoeft je geen Israël-reis te maken. Het ziekenhuis kan die plek zijn of de stilte van je kamer als je het verprutst hebt of het beklemmende zwijgen na een heftige ruzie. Een plek waar je volledig bent teruggevoerd op jezelf. Waar je jezelf terug vindt... en God.

Voor Israël is de woestijn de plek van vroeger. De tijd van het prille geluk. Weten jullie nog hoe het Evangelie klonk toen je bevrijd werd uit het land Egypte, het land van de schaduw van de dood? Weten jullie het nog? Het was een zware tijd in die woestijn maar nooit waren God en Zijn volk dieper met elkaar verbonden dan toen. Zoals mensen juist in een crisis en tegenslag kunnen ervaren: we hebben elkaar nog, we staan er samen voor. Dan is het goed dat spoor naar vroeger, naar dat prille begin, weer te volgen, naar de woestijn, waar alles begon. Bernard Rootmensen schreef een mooi boek '40 woorden in de woestijn'. Over de situatie van de gelovige, de kerk, de gemeente in de wereld van nu. Woestijn. Op het eerste gezicht niet om vrolijk van te worden. Maar wel om jezelf, de gemeente, de taak van de gemeente, de zin van geloven, weer op het spoor te komen.

ël die dezelfde dingen beschrijft als Hosea (Ezechiël 16). Ezechiël zegt inderdaad dat Israël heeft gezondigd, dat Israël het niet goed heeft gedaan. Het is om die reden dat Israël uit het land is gegaan, in ballingschap is gegaan, in Irak terecht is gekomen. Een deel is trouwens ook in Egypte terecht gekomen met Jeremia.

Als nu in Hosea 11:1 staat: 'toen Israël nog een kind was, had Ik het lief', dan roept dat de tekst uit Ezechiël 16 op (zie kader). Israël was een onaanzienlijke natie, het stelde weinig voor. Maar God zag het: "En Ik heb jullie gezien. Eigenlijk heeft niemand enige zorg aan jullie besteed maar Ik zag je, spartelend in het bloed van je geboorte. Toen Israël nog een kind was, had Ik het lief. En Ik heb het gewassen. Ik heb ervoor gezorgd dat ze schoon was. Er is liefde ontstaan, een hele bijzondere band. Ik heb je met kleren getooid, met sieraden versierd. Ik heb je op alle mogelijke manieren zegen gegeven. Maar jij...." En dat is exact de taal van Hosea 11:1 en vers 2. Hoe harder ze geroepen werden, hoe meer ze hun eigen weg gingen, maar jij.... Dat is hier de taal van Hosea die echt zegt: "de Here heeft alles aan ons gedaan dat denkbaar is. Hij heeft buitengewone dingen aan ons gedaan. Hij heeft ons liefgehad, heeft ons uit Egypte weggeroepen met een uitgestrekte arm, geweldige kracht, met wonderen en tekenen heeft Hij Israël uit Egypte gevoerd en in Zijn richting gebracht." De Here bracht Zijn volk bij Zichzelf: "Ik heb jullie op adelaarsvleugelen gedragen en jullie tot Mij gebracht. Maar jij....". Hoe meer Hij aan *zegen* en aan *zorg* besteedde, des te meer hebben zij *afwijking* en *afval* getoond.

Vers 3 zegt: 'terwijl Ik het toch was die Efraïm leerde lopen en hem op Mijn arm nam. Maar, zij beseften niet dat Ik hen verzorgde. Zacht leidde Ik hen bij de teugels, aan koorden van liefde trok Ik hen mee; Ik verlostte hen van het juk om hen te laten eten, Ik hield hun het voer zelfs nog voor. Met andere woorden, Ik heb niet alleen geroepen maar Ik heb er ook echt zorg aan besteed. Ik heb jullie ook echt leren lopen. Ik heb jullie omhooggetild. Ik heb jullie aan alle kanten willen beschermen. Ik heb het juk willen wegnemen, dat wat moeiteloos en zorgeloos was, heb Ik willen wegnemen. En Ik heb jullie op alle mogelijke manieren geholpen en Ik heb jullie te eten gegeven.' Als je dit nu leest, zou je geneigd zijn te zeggen hoe het dan mogelijk kan zijn dat een dergelijk volk zo richting de Here heeft gereageerd.

"Israël, Ik heb jullie aan alle kanten vertroeteld. Ik heb jullie aan alle kanten verzorgd. Ik heb jullie aan alle kanten op Mijn handen gedragen en Ik heb jullie geen juk willen opleggen. En jullie, jullie kozen toch voor een ander." De Here Jezus zegt in Mattheüs 11 dat heel bijzondere: 'neemt Mijn juk op je, want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht.' Mensen die met hun eigen juk zeulen, gaan er aan onderdoor. Maar de Here wil dat juk wegnemen en wil Zijn juk daarvoor in de plaats geven. Hier in Hosea 11 zegt de Here, door Hosea, door de profeet: "Ik wil altijd weer dat juk wegnemen (vs. 4). Ik heb het weg willen halen. Maar jullie hebben je eigen juk steeds maar weer opgepakt." Zoals de Here in Ezechiël 16 voorbijkwam, zo is de Here Jezus voorbijgekomen. Hij is toch in je leven gekomen, je hebt Hem leren kennen als je Heiland, als je Verlosser? En Hij kwam bij je en Hij wilde je tonen dat Hij je liefheeft. Al zo lief....

Studie 6: God als een vader op zoek naar Zijn weggelopen kind (hoofdstuk 11 en 12)

INLEIDING

Hosea 11 is een heel mooi hoofdstuk, te midden van hun negatieve daden genoemd in hoofdstuk 10 en ook hoofdstuk 12. Te midden van al het verkeerde zegt de Here: Zo ben Ik en zo ga Ik handelen. God heeft een plan met het volk. In hoofdstuk 12 wordt het volk Israël vergeleken met hun voorvader Jakob....er is nog weinig verandert.

UITLEG

Hosea 11:1-5 Gods speciale liefde niet beantwoord

Hosea, één van de oude profeten, beschrijft op een bijzondere manier de situatie in Israël; in Efraïm, de tien stammen, en in Juda, de twee stammen. Beiden worden genoemd, het gaat dus om het hele volk. Wel in twee blokken. Twee en tien stammen, maar toch, ze worden samen gezien als Israël, als één volk. En, de Here heeft een bijzondere betrekking met Israël.

De Here God heeft een hele bijzondere betrekking met Israël. Het is van heel oud al dat die bijzondere betrekking er is. Lees bijvoorbeeld in Exodus 4. Mozes is net bij de berg Sinä door de Here aangesproken. Hij wordt teruggestuurd en Mozes gaat naar Egypte en gaat aan Farao zeggen dat het volk moet weggaan. Vers 22: En dan moet jij tegen de farao zeggen: "Dit zegt de Here: Israël is Mijn zoon, mijn eerstgeboren zoon." Alleen al dat zinnetje. De Here zegt: "Israël is Mijn eerstgeboren zoon." En, dan gaat het verder. "Ik heb je bevolen Mijn zoon te laten gaan om Mij te vereren maar dat heb je geweigerd. Daarom zal Ik je eerstgeboren zoon doden." Wij weten wel van die tiende plaag, de dood van de eerstgeborenen maar deze tiende plaag moeten wij dus altijd koppelen aan deze tekst. Daar ligt de kracht en de inhoud. De Here noemt Zijn volk Israël Zijn eerstgeboren zoon. Uit Egypte heb Ik Mijn zoon weggeroepen, daar refereert dit aan (vs 1).

En die tekst wordt ook in het Evangelie van Mattheüs teruggevonden, waar de Here Jezus naar Egypte gaat, nadat koning Herodes alle kinderen van onder 2 jaar uitmoordde, omdat hij de nieuw geboren Koning wilde doden. De tekst wordt dus gebruikt voor de Here Jezus als 'eniggeborene' van de Vader maar ook op Israël als 'eerstgeborene' van de Vader. Israël wordt dus echt door de Here gezien als een hele, hele bijzondere. En daarover gaat het in Hosea steeds. Israël wijkt af, Israël verknaagt, verknoeit, verprutst, maakt verkeerde keuzes, gaat op alle mogelijke manieren fout, gaat afgoden dienen, Baäls dienen, gaat offeren, gaat reukwerk brengen aan wat je maar kunt bedenken. De geschiedenis van Israël is niet om over naar huis te schrijven. Ze hebben het, als het om hun trouw gaat, behoorlijk laten zitten, maar de Here zegt, en dat is het onderwerp van deze studie: "Ik kijk er toch wat anders tegenaan." En zo begint dit prachtige hoofdstuk.

De Here zegt: "Toen Israël nog een kind was, had Ik het lief." Het is de profeet Ezechi-

God wil een nieuw begin maken. Hij wil ons als Zijn bruid werven. Israël wordt Gods liefste. Gods tortelduif. De kinderen krijgen ook nieuwe namen. Niet langer namen die herinneren aan een vergooid leven, maar Ammi en Ruchama, want God zal zich over Zijn volk erbarmen. Een vrede zal aanbreken. De dieren op het veld. De vogels in de hemel. Samen met de mensen zullen ze in vrede leven. In geen velden of wegen is meer een pijl en boog te bekennen.

En de bruidsschat? Bij Baäl ging het om koren en most, wol en vlas, brood en drank, zaken die in geld zijn uit te drukken. Nu is de bruidsschat niet met geld te vangen, onbetaalbaar: gerechtigheid en trouw, goedertierenheid en erbarmen. En God zullen we niet meer Baäl (bezitter, gebieder) noemen. Het diepste over God spreek je niet uit in hebben, halen, houden, zoals je geluk daar ook niet mee samenvalt. Alleen in de taal van de liefde kan over God gesproken worden. Israël noemt Hem 'mijn Man'. En voor God is Israël een bruid, een tortelduif, een lieve schat, die Hij niet kwijt wil raken.

Met dat Hosea Gomer bemint, trouwt, huwt, bevrijdt hij haar ook. Hij maakt haar weer eerbaar. Een vrouw die ertoe doet. Een vrouw die geen bezit van een ander is, die niet verlaagd wordt tot een ding, een gebruiksvoorwerp, zoals in de Baäl-cultus. Een vrouw met wie je een relatie hebt in gelijkwaardigheid en respect. Gods liefde is bevrijdend.

VRAGEN

1. Wat is uw eerste reactie op de daad van de profeet Hosea? Roept het bij u boosheid, verontwaardiging of verdriet op? Kunt u zich voorstellen dat veel uitleggers geprobeerd hebben van deze geschiedenis een gelijkenis te maken? Wat raakt je in dit verhaal?
2. Van Gods verbond met Israël kun je ook zeggen dat het een ongelukkig huwelijk is. God heeft gezegd: 'Ik zal u tot een God zijn. Gij zult Mij tot een volk zijn'. Het is een gelukkige tijd geweest totdat Israël andere goden ging vereren en aanhangen. Welke gevoelens typeren het meest raak deze ontrouw:
 - gekwetstheid
 - eenzaamheid
 - jaloezie
 - verdriet
 - boosheidDe beeldspraak in dit Bijbelgedeelte (liefde en ontrouw) geeft aan dat wij met ons handelen emoties bij God oproepen? Wat vind je daarvan? Kunnen wij God blij maken, verdrietig, gekwetst etc.?
3. De nieuwtestamentische gemeente wordt een bruidsgemeente genoemd (Ef. 5:25-27. 2, Cor. 11:2-3). Jezus heeft dat duidelijk gemaakt in Zijn leven. Hij is de bruidegom, Zijn gemeente is de bruid. Dat is een veel intiemere relatie nog dan die van

vader-kind. God is de Minnaar. Nieuwtestamenteisch gezegd: Hij is de God, die in Christus van je houdt. Zo hebben we God in Christus leren kennen: een God die mensen bemint. Spreekt deze beeldspraak u aan? Waarom wel, waarom niet? Wat zegt dat over ons geloof en onze houding in de wereld?

4. In Samaria heerste een religieuze tolerantie waar alles relatief is. Het maakt niet uit hoe je leeft, als je je er maar prettig bij voelt. Maar zonde is hoererij: we houden het met andere machten. Wat vindt u van de volgende actualisering:
 - De godin Astarte / Venus, godin van liefde en seksualiteit. Springlevend in ons midden, gezien de overspannen aandacht voor seks en genot, ten koste van trouw, vriendschap, zorg, respect. Vrouwen, mannen en kinderen worden koopwaar, gebruiksvoorwerpen.
 - De god Mars, een oorlogsgod. Springlevend in ons midden, gezien de brandhaarden van conflicten waar mensen door razernij verblind raken. Denk maar aan de Oekraïne, Jemen, Myanmar. Maar ook in gezinnen en in organisaties, op scholen en in kerken willen mensen dat hun haan koning kraait.
 - De god Mammon neemt ons allemaal op sleeptouw. Je bent gelukkig als je de jackpot wint. We investeren in bezit en gewin, niet in geluk en goedheid.

Kunt u zelf nog meer actualisering (meer afgoden) bedenken? Wat kunnen we als christenen onderling doen om elkaar te bemoedigen bij deze afgoden weg te blijven?

5. Israël was vergeten dat God het was die hen in het land van melk en honing had gebracht. Ze spreekt over 'mijn koren, mijn wol, mijn wijn' (2:10-15). Lees Deuteronomium 8:7-20. Hierin lees je een duidelijke waarschuwing voordat Israël het land intrekt, dat ze niet moet gaan denken dat ze al die voorspoed op eigen kracht heeft verworven (17,18). Wat zegt deze tekst jou vandaag? Hoe kijk jij aan tegen wat je bezit? Waar ligt voor jou een uitnodiging bij deze kijk op bezit?
6. Hosea spreekt ons aan op onze persoonlijke relatie met God. Is die er nog of is de klad erin gekomen? Is het vuur eruit zonder dat ik het door heb? Heeft mijn luxe, mijn geld, mijn carrière daar misschien iets mee te maken? Wat heb ik ervoor over? Wat doet het me als ik me God voorstel als een gekwetste minnaar? Wat moet er dan bij mij veranderen?
7. Soms kan een donderpreek helpen. Soms ook niet omdat het alleen maar bang maakt. Bespreek met elkaar of, en zo ja, in hoeverre een strenge preek onderdeel van de verkondiging kan zijn. Ervaar je balans in de prediking in de kerk tussen toorn en liefde, aansporing en bemoediging, oordeel en genade?

3. Heb je weleens buiten God om andere wegen gezocht om je leven invulling te geven? Hoe verliep deze zoektocht en wat heeft het je opgeleverd? Heeft het je verder bij God vandaan of juist dichterbij gebracht?
4. Heb jij weleens een gebeurtenis meegemaakt die je ervoer als straf van God? Waarom ervoer je dit als straf van God?
5. Heb je ervaren dat God van je houdt en een vergevend God is? Deel deze ervaring(en) met elkaar.
6. Wat is het doel dat God met de christelijke gemeente voorheeft? Bespreek met elkaar of wij als kerk daaraan voldoen? Waarin wel, waarin niet? Wat zouden we moeten veranderen?

Israël schondt Gods geboden en tegelijkertijd 'eerden' ze God met hun offers alsook Baäl. Ze waren niet trouw aan Gods inzettingen

Hierboven is alles op een rij gezet. Dit zijn de gevaren maar dit zijn ook de oplossingen voor de problemen. De dingen die daar misgingen, die daar fout waren, zijn omgedraaid:

- De dwaze profeten zijn omgedraaid naar de profeet van de Here.
- De wachter die in een strik gevangen zit, die geen kant meer op kan, is op de wachttorens gezet, op de wachtpost gezet. Zoals Habakuk die op de wachttorens ging staan en wachtte op wat de Here tot hem ging zeggen.
- De geboorte, moederschoot en ontvangenis zijn omgedraaid naar nieuw leven, wedergeboorte, nog preciezer: naar de Here Jezus zelf.
- De verworpen en dolende liederen zijn omgedraaid naar 'in Gods genade aangenomen'. Niet verworpen maar aangenomen en niet meer dolende maar op de weg van het leven, op de weg van het goede leven met Christus.
- Geen holle woorden meer, geen valse eden of zomaar verbonden sluiten. Nee, echt de Here liefhebben met heel ons hart, met heel onze ziel, met heel ons verstand en tegen de Here zeggen: "Ik wil U gaan dienen."
- De altaren niet laten overwoekeren met dorens en distels maar het kruis van onze Here Jezus Christus centraal plaatsen.

Dit is feitelijk de kern van hoofdstuk 9 en 10. Wij hebben gezien waar Israël de fout inging. De vier voorbeelden moeten wij vasthouden:

- Niet bij Bethlehem vandaan lopen. De juiste eredienst is door het kind van Bethlehem te aanbidden en Hem na te volgen.
- Niet met de wereld en zijn goden onder één hoedje spelen (Baäl Peor).
- Niet dat wat ooit gebeurd is in ons leven, wat een wonder van God was, als een soort museumstuk gaan beschouwen waar wij nog steeds aan terugdenken maar waar wij niets meer mee doen. Dan wordt Gilgal een afgodsplaats.
- En ook niet Bethel, wat prachtig begonnen is, een poort van de hemel, die verworpen is tot een altaar waar iedereen een beetje deed wat hij zelf graag wilde.

VRAGEN

1. Heb jij weleens lauweheid of kilheid in je geloof meegemaakt? Of ervaar je nu een droge periode? Zo ja, enig idee hoe dat kwam/komt? Hoe kun je als kring elkaar ondersteunen?
2. Ben jij weer uit dit geloofsdal gekomen? Zo ja, wie of wat heeft jou geholpen om weer op zoek te gaan naar God?

Studie 2: Geen religie maar relatie (hoofdstuk 3 en 4)

INLEIDING hst 3

Hoofdstuk 3 is een vervolg op hoofdstuk 1. De ontrouwe vrouw is blijkbaar bij Hosea weggelopen en tot slavernij vervallen (hij moet haar immers vrijkopen). Maar de profeet moet de symboliek van de verhouding van God tot het volk voortzetten. Hij koopt de vrouw los. Zij wordt weer zijn (wettig) eigendom. Maar hij zet haar in zijn huis gevangen, zodat haar onwettige (buitenechtelijke) maar ook wettige (huwelijks-) gemeenschap ontzegd is. Daarmee beeldt hij de ballingschap af, waarin aan Israël alle onwettige, maar ook alle wettige cultus (godsdienstige rituelen) onmogelijk zijn. Die ballingschap zou Israël tot bekering brengen, zodat het naar God zou vragen en diens Messias zou aannemen.

UITLEG

Hosea 3:1-5 Terugggekocht maar afgezonderd

Waarschijnlijk trouwt Hosea weer met Gomer maar moet hij nu voor haar betalen omdat ze wellicht tot slavernij is vervallen. De anderhalve ezelslast gerst stond waarschijnlijk gelijk aan 15 zilverlingen zodat Hosea totaal omgerekend 30 zilverlingen voor haar moest betalen (vs. 3). Dit stond gelijk aan de prijs van een slaaf. (Exodus. 21:32). Gomer is vreemdgegaan. Vanuit Leviticus 20:10 weten we dat hier de doodstraf opstaat maar Hosea neemt haar weer terug. Als ze weer bij Hosea in huis is, moet ze verplicht een tijd in isolatie. Steeds wordt de vergelijking met het volk Israël gemaakt. Maar wat spreekt hieruit een toewijding van Hosea aan God om zo'n ondankbare opdracht aan te pakken en uit te voeren.

Profeten moesten vaak woorden van God doorgeven maar in dit geval moet Hosea ook concreet iets doen. Die handeling symboliseert iets, roept dingen op in de omgeving. Misschien sprak de omgeving van Hosea schande uit over het huwelijk maar hij laat dus zien dat het volk dit ook doet tegenover God. Het volk is ontrouw aan God.

De tien stammen- en het twee stammenrijk zijn nog in het land. Als gevolg van hun ontrouw aan God, zullen ze weggevoerd worden maar het zal in de toekomst weer goed komen, ze zullen zich bekeren (3:5).

INLEIDING hst 4

In het begin van hoofdstuk 4 wordt Israël opzij geschoven totdat het tot inkeer komt. Er is een formele band maar geen relatie, geen verbinding. Er zal een periode zijn zonder koning en hoogwaardigheidsbekleders; er zal geen afgodendienst plaatsvinden (geen offers en gewijde stenen). Er zal geen communicatie meer zijn met hun

afgoden (orakels). Ook huisgoden zullen niet voor waarzeggerij geraadpleegd worden. Door het isolement, verstoken van alle steunpunten in staat en religie, zullen de Israëlieten tot inkeer komen (vs. 5) en de Here, hun God, zoeken. Ze zullen verlangen naar een nieuwe verbondsrelatie met de Here.

In vers 4 staat dat Israël geruime tijd (vele dagen, HSV) verstoken zal zijn van koning en leiders, van offers en gewijde stenen, van orakels en huisgoden. Dit is opvallend. In de Bijbel staat dat het volk 430 jaar in Egypte zou wonen en later 70 jaar in Babylon. Maar hier gaat het over een geruime tijd. We kunnen hier ook denken aan de tijd totdat Jezus zal regeren op de troon bij zijn tweede komst. Al in hoofdstuk 2:2 wordt over één leider gesproken die het verenigde volk weer zal leiden.

De kern is dat God het volk aanklaagt omdat het langzaam maar zeker steeds meer afwijkt van de juiste dienst aan God. Een dienst die in overeenstemming is met Gods woord. Dit komt door gebrek aan Gods kennis, de verleidingen van andere godsdiensten en het falen van het geestelijk leiderschap (die corrupt zijn). En daar mee wordt trouw ontrouw.

UITLEG

Hosea 4:1-3 De aanklacht

De Here God heeft een rechtsgeding met de bewoners van het land. Hij heeft hun het land gegeven en de Tien Geboden als regel om hun leven naar in te richten. God is hier aanklager en rechter tegelijk.

De eerste aanklacht is dat het volk onverschillig is: er is geen trouw, liefde en kennis. De woorden trouw en liefde hebben duidelijk te maken met de manier van omgang die binnen het verbond, dat God met hen gesloten heeft, geldt. God wil dat we integere en betrouwbare mensen zijn. Het niet-functioneren van de relatie met God is de oorzaak van het wegvallen van trouw en liefde.

In vers 2 wordt gezegd wat er is en er niet had moeten zijn: leugen, bedrog, moord en diefstal. De nauwe samenhang met de Tien Geboden valt op. In de woestijn, toen de Tien Geboden zijn ontvangen, was de relatie met God goed. God had Israël bevrijdt uit Egypte, er was geen afleiding en verleiding, een honeymoon fase. Maar nadat er koningen kwamen om Israël te leiden, brokkelden de normen en waarden af. Bij het bloedbad dat aangericht wordt, denkt men wel aan de politieke moorden die na de val van Jehu's dynastie plaatsvonden (2 Kon.15). Duidelijk is dat de gevolgen van het verdwijnen van trouw en liefde catastrofaal zijn (vs. 3). Heel de schepping lijdt hieronder. Onze aarde wordt een woestijn als liefde en trouw niet meer bloeien tussen de mensen. Als we niet met God leven, komt er ook geen reinheid in de schepping. Zie de link met wat Paulus schijft in Romeinen 8:19: "Heel de schepping zucht en met reikhalzend verlangen verwacht zij het openbaar worden van de

staat ongeveer 30 keer in de Bijbel: de zonde van Jerobeam die Israël zondigen deed, Bethel. De les van leiders die het volk voorgingen in de verkeerde godsdienst.

Kijkend naar deze geschiedenissen, voorbeelden die bij het volk Israël werden doorverteld, zou je verwachten dat deze toch zouden zijn ingeslagen. Dat het volk nooit meer zou afwijken zoals in deze vier voorbeelden. Maar, zo luidt de conclusie, ook in de tijd van Hosea is het volk Israël niet anders en dat is heel triest. Dat leidt ertoe dat Hosea moet zeggen: "De Here kan jullie niet meer uitstaan. Dit gaat helemaal mis. En onder jullie zijn dwaze profeten; zij zijn gewoon waanzinnig; zij zeggen van alles maar doen het zelf niet. De wachters die jullie hebben, zitten in een vogelstrik, zitten ook gevangen en kunnen ook geen kant op. Jullie hebben geen geboorte meer, geen moederschoot meer en geen ontvangenis meer.". Met andere woorden: de geslachten sterven uit. "Jullie zijn verworpen en jullie zijn dolende". Dat wil zeggen: jullie zijn niet meer op jullie eigen plek; jullie zwerven ergens anders; jullie zijn gewoon niet meer op je prachtplak. "En jullie gaan elkaar te lijf met holle woorden, met valse eden en met verbonden." De altaren werden uiteindelijk overwoekerd door doornen en distels, er bleef niets meer van over. Je zou denken dat dit het einde van het verhaal is, er blijft van Efraïm, van de stammen, niets maar dan ook niets over. En toch, in hoofdstuk 11 lezen we dat de Here zegt "Ik ga toch weer herstellen; Ik ga het weer in orde maken." En in hoofdstuk 10:12: "Zaait in gerechtigheid, oogst in liefde, ontgint u nieuw land, dan is het tijd om de Here te vragen totdat Hij komt en voor u gerechtigheid laat regenen." Er is hoop.

Dit is de lijn van beide hoofdstukken.

Waarom ging het nu zo mis in Israël? Omdat ze door hun ongehoorzaamheid en afgodendienst niet meer voldeden aan het doel wat God met hen voor had: 'een licht zijn voor de wereld'. God wou dat, als de andere volken naar Israël zouden kijken, ze ook uitgenodigd werden Hem te zoeken en te gaan vereren. Maar door hun wangedrag heeft Israël zijn voorbeeldfunctie totaal verloren. Dat roept natuurlijk de vraag op of wij als christelijke gemeente nog voldoen aan het doel wat God met ons voor heeft?

Holle woorden heeft het volk Israël destijds gesproken. Zij hebben valse eden uitgesproken en zij hebben allerlei verbonden gesloten. De Bijbel zegt dat dat wat een man zegt, ook waar moet zijn (Numeri 30:2). De Here Jezus heeft zich verbonden om te komen: "Zie, Ik kom, o God, om Uw wil te doen" en Hij kwam. Hij heeft het werk volbracht. Hij heeft plaats willen bereiden voor ons. Dat heeft Hij toegezegd en Hij wil ons helpen, steunen, elke dag. En Hij komt weer en Hij zal ons brengen waar Hij zelf is.

als een wegvliegende zwerm vogels; er worden geen kinderen meer geboren. En (vs. 12) de reeds opgroeiende jongeren zullen aan de ouders worden ontrukkt (door het zwaard van de vijand?). Uitroeiing van het geslacht (geen mens meer), dat is het gevolg als de HERE Zijn zegenrijke nabijheid onttrekt. De les van het nalopen van de goden van andere volken.

Ad. 3 Gilgal

Gilgal is de plaats waar het volk Israël terecht kwam toen zij de Jordaan was overgestoken in het beloofde land; de eerste legerplaats in het beloofde land. En daar hebben ze de twaalf stenen uit de Jordaan neergelegd als gedenkteken; daar hebben ze het Pascha gevierd in het land; daar hebben zij voor het laatst het manna gegeten. Daar hebben zij voor het eerst gegeten van het overjarige koren van wat er van het land als voedsel aangeboden werd, een geweldige plek. Daar is de besnijdenis geweest, het zondige vlees is weggesneden; zij hebben de Here een soort commitment gegeven en nu willen ze geheiligd leven.

Maar is Gilgal zo gebleven? Nee, het is een plaats van gesneden beelden geworden. Dit is misschien moeilijk maar het is op zich prachtig wat daar is gebeurd. Maar prachtige dingen die de Here heeft gedaan, kunnen afgodische vormen krijgen. Als de Here je zegent en je bereikt iets in het koninkrijk, dan is er het gevaar dat de nadruk komt te liggen op jou en wat jij hebt gedaan, en niet op de Here. Dat gevaar is er als je een mooi lied kunt zingen, een toespraak kunt houden, een getuigenis kunt geven of iets voor de Here kunt doen.

Gilgal, het begint geweldig, uitgangspunt van de verovering van het land totdat het volk vergat wat Gilgal eigenlijk was. Gilgal betekent "afwendig". Het zondige vlees weggesneden, de besnijdenis; het is allemaal weg. Het is de mens op de troon geworden. En als de kerk van vandaag alleen maar praat over wat Calvijn ooit heeft gezegd, of wat Luther heeft gedaan, of wat Zwingli deed, of wat Moody zei, of Spurgeon. Of wat we te danken hebben aan hedendaagse predikers of voorgangers of zangers of bestuurders, is, wat op zich goed is, in no time tot afgodische proporties gebracht. Zomaar gebeurd, Gilgal. We zien de eer steeds meer naar mensen gaan in plaats van naar God.

Ad. 4 Bethel (ook wel Beth Aven genoemd)

Dat is de plek waar Jacob de ladder zag, de poort van de hemel, Genesis 28, engelen Gods stijgen op en dalen neer. Hoe ontzagwekkend is deze plaats. De Here is verbonden aan deze plaats, Bethel, d.w.z.: "huis van God". Maar wat gebeurt er?

In de dagen van Jerobeam werd daar een altaar gebouwd. Er werden offerdiensten gehouden. Daar stond Jerobeam boven op het altaar. Hij zei ook nog dat ze de man Gods moesten arresteren. Hij strekte zijn hand uit: "Die man moet je hebben". Maar hij kon zijn hand niet meer terugkrijgen en er moest worden gebeden of hij zijn hand weer terug kon krijgen. Bethel, de zonde van Jerobeam die Israël zondigen deed. Het

kinderen van God"; de goede rentmeesters die de zorgtaak voor de schepping, in Genesis gegeven aan Adam en Eva, goed zullen uitvoeren.

Dieren worden regelmatig genoemd in het boek Hosea. 4:16: onwillige koe, lam. Vaak als beeldspraak van het gedrag van het volk Israël.

Hosea 4:4-19

De schuldigen

De oorzaak van het morele verval wordt hier uitgelegd. In deze verzen een hele rij die in de beklagdenbank zitten. Het volk zit er, de koningen zitten er en ook de profeten en de priesters. Niemand gaat vrijuit. Toch maakt God als aanklager wel een onderscheid. De wortel van het kwaad ligt naar Gods rechtvaardig oordeel namelijk bij de priesters. Zij worden verantwoordelijk gesteld voor het feit dat het volk geen kennis heeft aan de wil van God. 'De priesters gedragen zich als stomme honden, die niet blaffen konden' (Calvijn). Ze willen eigenlijk alleen maar aan God verdienen. Druk in de weer om de religieuze behoeften van het volk te bevredigen, serveerden ze op bestelling een godvruchtig sausje over een verder zeer ongodvruchtige levensstijl en dat noemden ze dan godsdienst. De relatie met God maakte plaats voor religiositeit. Doordat het aantal cultische plaatsen en dergelijke zich uitbreidde, nam ook de zonde toe.

Naast de priesters worden ook de profeten genoemd in vers 5: kennelijk zijn hier de cultusprofeten bedoeld die evenals de priester in dienst van de tempel staan. Dat de priesters overdag en de profeten 's nachts ten val komen, hangt misschien samen met de aard van hun werk: priesters werken overdag in de eredienst, profeten krijgen vaak 's nachts hun visionaire openbaringen. Het beeld is duidelijk: de personen die het volk moesten leiden in de dienst aan de Here falen aan alle kanten en continue.

Gebrek aan kennis (h4 vs 6)

In de NBG vertaling staat dat het volk te gronde gaat door gebrek aan kennis. In de NBV is dit vertaald met vertrouwen. Deze tekst heeft nogal wat misverstand veroorzaakt. In de tekst 'Mijn volk gaat te gronde door gebrek aan kennis' gaat het namelijk niet om het leren van feitelijke kennis maar om het God leren kennen. Het gaat er in het geloofsleven om dat wij God persoonlijk kennen, een relatie met Hem hebben. En dat is iets anders dan het opdreunen van Bijbelkennis, al heeft het een wel met het ander te maken. Wie God kent en wil leren kennen, zal ook veel van Zijn woorden willen weten. Zo rekent God van Zijn kant erop dat Zijn volk Hem kent, een relatie met Hem heeft en naar Zijn Woord wil horen.

In onze tijd gaat het vaak om gevoel maar je moet bepaalde basis waarheden weten. Dan kan je geloof groeien. Je kennis over God moet worden omgezet in een persoonlijke relatie met Hem. Kennis over God omzetten in kennis van God op een persoonlijk niveau. Dan kun je groeien in geloof.

Vers 8: De priesters zagen met vreugde dat er veel gezondigd werd onder het volk. Dan kwamen de mensen namelijk vaak met zondoffers naar het heiligdom en daarvan krijgen de priesters hun aandeel van het vlees (vgl. de zonen van Eli, 1 Sam. 2:29). Zo verdienden zij aan de zonde van het volk en dat deden zij maar al te graag. Ja, hun verlangen was gericht op de ongerechtigheid en schuld van de Israëlieten want die leverden hun inkomsten op.

In Noord-Israël was men de afgod Baäl gaan dienen. Het was niet zo dat men de Here God vergat, men noemde zijn naam nog wel, maar zette Hem op één lijn met Baäl. (Dat heet syncretisme: een samensmelting van godsdiensten.) Het ging zover dat men in Israël de bij de heidense godsdienst veel voorkomende sacrale prostitutie ging bedrijven. Men vindt in het oude oosten overal het geloof in een vrouwelijk godheid, die als moeder van alle leven, de vruchtbaarheid belichaamde. Naast haar fungeert als haar geliefde een jonge, mannelijke godheid, die telkens sterft, door de godin wordt beweend en tot nieuw leven ontwaakt (als belichaming van de jaarlijks verdorrende en weer oplevende plantengroei). In de godsdienst van deze volken werd door gewijde seksuele omgang dat leven wekken van de godheid uitgebeeld.

Hosea 4:11-19 *Afgoderij*

Elementen van het heidense gebruik waren ook binnengedrongen in de godsdienst van Israël. In de heiligdommen Dan en Bethel ging men zelfs over tot die gewijde prostitutie. Men dacht God te eren maar in feite diende men Baäl. Het gevolg is, zoals we al zagen, dat ook trouw en liefde gingen ontbreken. Men kende de Here God niet meer en men kende eigenlijk ook elkaar niet meer. Hoewel de priesters extra verantwoordelijk zijn voor de ontstane situatie wordt vanaf vers 11 toch ook het hele volk verantwoordelijk gesteld. Op allerlei manieren werden Kanaänitische extatische vruchtbaarheidsriten nagevolgd in de verwachting de eigen oogst daarmee veilig te kunnen stellen. Overal is wel een offerplaats te vinden en waar een paar bomen staan, is ook wel een gelegenheid om een godsdienstoefening te houden. Maar wat voor een godsdienst is het en wat voor plechtigheden vinden we er? In vers 12 lezen we: 'Mijn volk raadpleegt een stuk hout, uit stokjes lezen ze de toekomst af'. We kunnen hierbij denken aan houten afgodsbeelden en aan een soort toverstaven. Daar hebben ze Mij voor ingeruild, zegt de HERE. In plaats van de levende God vereren ze een stuk dood hout. In plaats van de sprekende God een stok. Ze gingen God dus vereren op een heidense manier, niet meer in overeenstemming met hoe God wil dat Hij gediend wordt en zoals Hij dat bekend gemaakt had aan Mozes en de profeten.

Van de individuele Israëlieten en hun priesters verschuift de aandacht in vs. 15 naar de twee broedervolken Israël en Juda. Hosea geeft daar een vrij citaat van woorden van zijn iets eerder opgetreden tijdgenoot Amos (zie bij Am. 5:5 en 8:14). Evenals Amos waarschuwt ook Hosea de Israëlieten tegen pelgrimages naar de beroemde heiligdommen Gilgal (in de buurt van Jericho) en Betel ('Huis Gods'), dat Hosea ech-

Ze zijn op zoek naar een ander erfdeel (meer land om in te wonen want wat de Here hun gegeven had, was eigenlijk onvoldoende voor ze). Micha was op zoek naar een eigen godshuis; de Levitische jongeman was op zoek naar een eigen gemeente en de stam Dan was op zoek naar meer land, Ze komen in het huis en denken "Die man kan ons wel even vertellen of onze weg voorspoedig zal zijn"; een soort waarzeggerij dus. En de Levitische jongeman zegt natuurlijk: "Zeker, ga in vrede, het komt helemaal goed." Ze gaan weer verder, zien een mooi stuk land en denken: "Dat is precies geschikt voor ons", gaan terug naar hun eigen volksgenoten, komen daarna met de hele club, met alles wat strijden kan, terug en denken: "We gaan even een stop maken bij hetzelfde tempeltje van Micha en weet je wat we doen? We nemen die man met zijn eigen tempel mee, dan hebben wij ook wat". Vervolgens komen zij aan en arresteren die Levitische jongeman met zijn beeldjes en zij zeggen: "Je gaat nu met ons mee". Hij protesteert nog en zegt: "Ik ben bij Micha in dienst en heb afspraken gemaakt." Ondanks zijn tegenstribbelen, weten ze hem te overtuigen met de woorden: "Wat is er nou mooier, priester te zijn van één man, Micha, of priester te zijn van een hele stam?" En de Bijbel zegt: "Toen werd zijn hart vrolijk." "Denk je eens in: dit is promotie; had ik nooit gedacht; dit is het." En hij gaat mee.

En dit is de afgoderij in de stam van Dan geworden. De stam Dan wordt ook niet genoemd als het gaat om de zegen. De eerste stam met afgoderij is Dan.

Later blijkt dezelfde Levitische jongeman een bijvrouw te hebben die bij hem wegloopt. De Levitische jongeman zoekt haar na enige maanden toch weer op waarop zij weer naar Bethlehem teruggaat. En wat er dan gebeurt, willen wij eigenlijk niet in de Bijbel lezen. Het is afschuwelijk. Er wordt vreselijk gehandeld: de vrouw overlijdt na een langdurige groepsverkrachting. Uiteindelijk snijdt de Levitische man zijn bijvrouw in twaalf stukken en stuurt deze stukken rond in Israël. Dat is de schanddaad van Gibe'a. Deze schanddaad van Gibe'a wordt nu hier als een soort model neergezet. Hoe handelen wij met de meest waardevolle dingen van de Here? Iedereen deed wat hij wilde. Totale wettenloosheid en immoraliteit.

Ad. 2 Baäl-Peor

Israël is op weg naar het beloofde land en nog voor het binnentrekken van Kanaän, bij Sittim, oostelijk van Jericho (zie bij 5:2), hebben de Israëlieten die verkiezende liefde met trouweloze ondank beantwoord. Daar lieten zij zich door Moabitische meisjes verleiden (Num. 25:1-5) om zich te verslingeren aan de vruchtbaarheidsriten (vgl. 4: 13) van *Baäl Peor*, een afgod. Door zich met zo'n schandgod in te laten, werden de Israëlieten zelf even 'gruwelijk' of 'afschuwelijk' als die godheid, het object van hun ontuchtige liefde (Jer. 4: 1; Ez. 20:7 v noemen de afgoden zelf 'gruwelen'). Zeer passend is Gods oordeel (vs. 11) over de Israëlieten die op zo'n afgodische wijze ook later steeds vruchtbaarheid zochten. Efraïm zal zijn 'heerlijkheid' of 'eer' als volk van God, en de daarbij behorende zegen van de vruchtbaarheid, even snel verliezen

Studie 5: Verleden, heden, toekomst (hoofdstuk 9 en 10)

INLEIDING

Hoofdstuk 9 en 10 zijn niet de makkelijkste hoofdstukken. Ze staan bol van verkeerde dingen, van alles wat mis is in Israël. De profeet dreigt met een naderende deportatie van de bevolking. Daar in ballingschap zal het gedaan zijn met hun hele 'eredienst', die zij nu zo druk voor de Here bedrijven maar waar hun hart niet in zit. Het land zullen ze verwoest achterlaten. De profeet is zo zeker van het oordeel van God dat onafwendbaar komen moet over zo'n goddeloos volk. Hij geeft hier een andere vorm aan: ontvolking, eensdeels door ophouden van de geboorte, anderdeels doordat een vreemde macht een slachting aanricht. Dat is het gevolg van het feit dat de band tussen God en het volk is doorgesneden; God heeft Zijn volk als een ongewenste vrouw weggezonden.

Het zijn geen prettige teksten om te lezen; er is zoveel mis, er deugt zoveel niet. Toch, als je goed blijft lezen, zul je ontdekken dat er iemand zal komen die het weer goed zal maken.

In deze twee hoofdstukken worden vier gebeurtenissen uit het verleden naar voren geroepen:

- Gibea
- Baäl-Peor
- Gilgal
- Bethel

Alle vier zijn het negatieve voorbeelden uit het verleden. Deze worden neergelegd als een sjabloon en het blijkt dat Israël na zoveel jaar hier weer in dezelfde fouten is gevallen.

Ad. 1 Gibea

Beschreven in Richteren (17-21): er is ooit iemand uit Bethlehem vertrokken. Het was een kleinzoon van Mozes, een leviet. Hij is op zoek gegaan, hij wilde voor zichzelf beginnen: een eigen parochie/kerk. Op zijn zoektocht ontmoet hij "toevallig" Micha die al voor zichzelf was begonnen. Hij had een eigen tempeltje/godshuis, had een van zijn zonen tot priester gewijd en een aantal afgodsbeeldjes bij elkaar gesprokkeld van gestolen geld van zijn moeder. En deze Micha ontmoet de Levitische jongeman en denkt: "Als ik nu eens een echte Leviet als priester zou hebben, zit ik helemaal goed met mijn tempeltje." Ze komen samen tot een overeenkomst voor een stel kleren en wat geld en deze man komt in het huis van Micha en is zijn priester. Micha denkt: "Ik heb het nu helemaal voor elkaar; een eigen godshuis en nu ook nog een gediplomeerde priester, iemand met papieren."

Op een dag komt er in het huis van Micha een deputaatschap uit de stam van Dan.

ter Bet-Awen ('Huis van onheil' of 'van zonde') noemt.

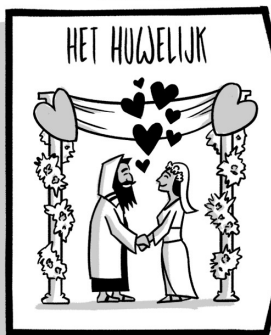
Maar, vers 19, hun Kanaänitische religie zal hun in die nood geen enkele hulp bieden. 'Laat het maar' staat er in vers 17. Het volk wordt overgegeven aan hun eigen daden.

Van het herstel waarover in hoofdstuk 3 wordt gesproken, is in hoofdstuk 4 geen sprake meer.

VRAGEN

1. Welke emotie roept het bij jou op dat Hosea opnieuw met zijn weggelopen en ontrouwe vrouw moet trouwen? Stel je eens voor dat jij in zo'n situatie geplaatst wordt, hoe zou jij je voelen? Wat zegt dit over God, nu Hosea uitbeeldt wat God doet?
- 2a. Kunnen wij ook zulke zware opdrachten voor onze kiezen krijgen? Hoe kun je flexibel en vrijmoedig zijn om een onverwachte opdracht van God aan te durven pakken?
- 2b. Je hoeft niet ver van huis te gaan om toch een heftige opdracht voor God uit te moeten voeren. Hosea moest optreden in zijn eigen geboortestreek. Op welke plek en op welke manier mogen wij taken in Gods Koninkrijk uitvoeren?
3. De leiders van het volk worden als eerst verantwoordelijk gesteld voor het feit dat het volk God niet meer kent en op de juiste manier dient. Bent u het ermee eens dat ambtsdragers een extra verantwoordelijkheid hebben? Welke consequenties heeft uw opvatting hierover voor de verhouding God – ambtsdrager – gemeente?
4. De roep om normen en waarden wordt steeds luider. Welvaart blijkt geen welzijn te betekenen. Er is geen trouw en liefde meer. Hoe is dat bij ons als christenen en als christelijke gemeente? Welke bijdragen kunnen we als kerk leveren aan deze maatschappelijke discussie?
5. In dit gedeelte wordt gesproken over het volk dat een stuk hout raadpleegt en uit stokjes de toekomst afleest. Zijn er eigentijdse voorbeelden van? Ook onder gelovigen?
6. Beschrijf het verschil tussen kennis *over* God en kennis *van* God. Hoe beleef jezelf de relatie tussen kennis over God en kennis van God?
7. Zijn we in ons land langzamerhand niet verslaafd geraakt aan welvaart en zetten we dat bovenaan i.p.v. de geboden van God? Op welke manieren zien we dat gebeuren? Hoe kun je bij je aankoopkeuze ook de naaste dichtbij of ver weg liefhebben? Zie/lees hierbij het grote gebod in Mattheüs 22:36-40.
8. Hoe kunnen we in ons drukke, welvarende bestaan zoveel ruimte maken voor God dat Hij weer op nummer één komt te staan?

1-3 HOSEA'S HUWELIJK MET GOMER

PROFETISCH SYMBOOL VAN GODS RELATIE MET ISRAËL

VRAGEN

1. In conflicten is je hart als een oven. Hosea maakt van dit beeld gebruik in hoofdstuk 7, vers 6. Je kunt het vuurtje van verbittering en boosheid opstoken. Je kunt het ook laten doven. Geef daar eens voorbeelden van. En wat kan je zoal doen om het vuurtje van verbittering en boosheid te laten doven?
2. Israël wordt door Hosea vergeleken met verschillende zaken en dieren. Bespreek deze beelden eens met elkaar:
 - een misbaksel (7:8)
 - een onnozele duif (7:11)
 - een boog zonder spankracht (7:16)
 - een wilde ezel die zich afzondert (8:9)

Welk beeld vindt u het meest raak? Zijn er ook beelden bij die u van toepassing vindt op de kerk van vandaag? Kunt u dat ook concreet maken? Herkent u er ook iets van bij uzelf?

3. Hosea pakt Israël aan op zijn halfslachtigheid. Nu eens zus en dan weer zo reageren. Dat leidt ertoe dat je jezelf verliest en je identiteit kwijt raakt. Wat is de grens tussen een gezonde aanpassing en wereldgelijkvormigheid? Waarin is de christelijke gemeente vandaag halfslachtig? Wat kunt je als gelovige doen om de halfslachtigheid te lijf te gaan? Denk ook aan Jesaja 7:9: 'Als u niet standvastig gelooft, dan houdt u niet stand!' (vert. Groot Nieuws Bijbel)
4. Hosea legt een duidelijk verband tussen de zonde en de gevolgen van de zonde. De problemen die we tegenkomen, hebben we vaak zelf gezaaid. We krijgen een koekje van eigen deeg. Kun je voorbeelden uit de Bijbel noemen waarin je dit ziet?

Toch is niet alles wat je overkomt gevolg van een persoonlijke fout. In welke gevallen gaat de redenering van Hosea op en welke gevallen niet? Wat zegt het jou?

doel kunt treffen. Zo zijn de Israëlieten hun oriëntatie op de Here God kwijtgeraakt en daarmee zetten zij hun identiteit, hun eigen waarde, hun zelfrespect op het spel.

Hosea 8:1-14 *Storm over Israël*

Evenals in hoofdstuk 5 wordt weer de ramshoorn genoemd. Snel komt het onheil naderbij. Als een stormwind die vernietigt.

Aanvankelijk waren de koningen Jerobeam I en Jehu met Gods wil op de troon gekomen (1 Kon 11:30; 2. Kon 9) maar hun gedrag daarna toonde een afgodische eigenzinnigheid waardoor hun koningschap een koningschap werd dat de Here afwees.

Van het stierkalf, symbool van Israëls ongehoorzaamheid aan de Here God, blijft - het was ook het lot van het gouden kalf in de Sinaï- niets heel! Hosea beeldt de nadering van die geweldige wind uit door als het ware op een ramshoorn te blazen. Zo klinken zijn woorden als een alarm dat opeens afgaat en waarschuwt. Een gier die zich in een duikvlucht op zijn prooi stort. Een toonbeeld van snelheid en vraatzucht. Zo zal de vijand huishouden in Israël. Israël leeft echter nog steeds in de veronderstelling dat het een beroep kan doen op de verbondstrouw van de Here God. 'U bent toch de onze!' (vs. 2). Maar ze beseffen niet hoezeer ze al van God vervreemd zijn geraakt. Hoe kunnen ze God te hulp roepen terwijl zij het goede, het heil van zich afstoten?

Waar komt die storm vandaan? Waarom overkomt dit Israël allemaal? Hosea gebruikt een spreekwoord: 'Zij zaaien wind en storm zullen zij oogsten.' Je krijgt loon naar werken. Wat je zaait, oogst je; hoe je handelt, bepaalt je lot. Je krijgt de rekening van je eigen gedrag gepresenteerd. We komen deze gedachte vaker in de Bijbel tegen, zoals bijvoorbeeld in Spreuken 22:8: 'Wie onrecht zaait, zal onheil oogsten'. Ook de apostel Paulus gebruikt het spreekwoord in Galaten 6:7: 'Wat een mens zaait, zal hij ook oogsten'. Hosea gebruikt het spreekwoord niet alleen in negatieve zin: boontje komt om zijn loontje. In hoofdstuk 10:12 geeft hij als opdracht: 'Zaait gerechtigheid, oogst in liefde'.

Israël wordt geconfronteerd met de gevolgen van zijn daden en keuzes. God straft niet zozeer zelf de zonde. Hij laat ons over aan de gevolgen van de zonde. De zonde straft uiteindelijk zichzelf. Wat in negatieve zin is uitgedrukt, kan ook positief onder woorden gebracht worden. Wie investeert in trouw en liefde, vindt de vrucht van de Heilige Geest in zijn leven. Wie niet zaait met eigen goed, met dat waar we zelf krom voor gelegen hebben, maar zaait met wat de Here God ons heeft toevertrouwd, oogst wat God in liefde schonk. Jezus Christus is het zaad. In Zijn lijden en sterven gaf Hij in liefde zichzelf. Zijn offer brengt een rijke oogst: gerechtigheid en eeuwig leven!

Wie niet horen wil, moet maar voelen. Als Israël slechts geïnteresseerd is in het vlees van de offers en niet in de offers zelf, dan kan het met Israël alleen maar slecht aflopen. Eigen schuld! Je verdiende loon! En toch, ondanks dit verwijtende woord blijft God zich Israëls Maker noemen. Al is Hij dan een Maker, die Zich door Zijn volk in de steek gelaten voelt.

Studie 3: Oordeel, boete en Gods antwoord (hoofdstuk 5 en 6)

INLEIDING 5

De aanklacht uit hoofdstuk 4 wordt hier voortgezet. De politieke en religieuze leiders worden ter verantwoording geroepen. Het volk is afgoden gaan na lopen, ze kennen God niet meer, ze zijn hoogmoedig geworden en ontrouw aan God. Dat kan alleen maar leiden tot ellende. En als er bedreigingen komen voor Israël, zoeken ze hun heil bij andere volken in plaats van de Here. Hosea zegt het ze aan.

UITLEG

Hosea 5:1-7 *Aanzegging van het oordeel*

De aanklacht richting de leidslieden weer verder opgevoerd. Politiek leiders (oudsten van Israël) en koningen (leden van het hof) (vs. 1) worden ter verantwoording geroepen.

Drie soorten vangmethoden worden genoemd om dieren te vangen: valstruik, net en diepe kuil.

Mispa (valstrik) was een belangrijk religieus centrum in de richtertijd. De berg Tabor (net), op de grens van Zebulon en Naftali, wordt hier genoemd als plaats van een ongeoorloofde cultus. Door zijn ontrouw (kuil) heeft Israël (hier bedoeld Efraïm, het 10 stammenrijk) iets gedaan waardoor het moeilijk wordt om tot de HERE te gaan. Ze kunnen dan wel met hun schapen en runderen komen (vgl. Jes.1; Ps. 50), maar de HERE laat zich niet afkopen. Zij hebben slechts bastaardkinderen verwekt (herinnering aan Gomer, hfdst. 1). Het zijn niet kinderen van de HERE maar van Baäl. Israël leeft niet meer in gemeenschap met de Here maar met de vreemde Kanaänitische goden. Daarom zijn de kinderen die geboren worden, bastaardkinderen. Deze kinderen kennen de HERE niet meer en dienen Hem niet meer.

Uit vers 3 blijkt dat het God niet onverschillig laat dat het volk zich van Hem afkeert. God is bewogen met zijn volk. Naast Efraïm wordt ook Juda in de val meegesleept. (vs. 5)

Het slot van vers 7 spreekt over het oordeel van God over deze trouweloosheid. Ze zullen met hun akkers worden verslonden. Er zal een droogte komen die hun akkers en vee totaal onvruchtbaar maken.

Hosea 5: 8-15 *Het uitzicht*

In politiek opzicht neemt Israël een eigen zelfstandige plaats in. Het is de tijd van de gebeurtenissen van de Syro-Efraïmitische oorlog van 733. Het volk is onzeker over de toekomst, ze vertrouwden God niet en daarom gingen ze andere volken vertrouwen en zich met hen verbinden om zich te verweren tegen de Assyriërs. In het noorden

probeerde Damascus met behulp van bondgenoten zich vrij te maken van de Assyriërs. De Assyrische koning Tiglatpileser III (koning Kemphaan) viel Israël binnen en heeft blijkbaar van Juda geëist dat het vanuit het zuiden Israël zou aanvallen. De noodtoestand werd afgekondigd voor de zuidelijke grenssteden Gibeā, Rama en Beth-Awen. Alarm moet worden geslagen met ramshoorn en trompet. De genoemde plaatsen liggen op de route van Jeruzalem, noordwaarts naar het noordelijke rijk. Het is de route waarlangs de noordelijke legers, samen met die van de Arameeërs, zich moesten terugtrekken naar hun eigen land, daarbij blijkbaar achtervolgd door het door Assyriërs versterkte leger van Juda. Dit na hun mislukte poging om koning Achaz van Juda te vervangen door een medestander in hun opstand tegen Tiglatpileser III van Assyrië (2 Kon. 16:5 vv; Jes. 7). De uitroep 'Te wapen, Benjamin!' (vgl. Ri. 5:14) wordt zeer verschillend verklaard. Daar de in vs 5. genoemde steden aanvaankelijk tot het gebied van de stam Benjamin behoorden (Joz. 18: 21-28), is de uitroep waarschijnlijk bedoeld als alarmerende waarschuwing: Steden van Benjamin, pas op, de vijand zit achter u aan!

De koningen van Juda worden gekwalificeerd als grensschenders (vs.10). Dat is de ergste beschuldiging die aan iemands adres kon worden geuit (zie Deut. 27:1-7). In deze situatie komt Hosea met zijn oordeelswoorden aan het adres van Israël. Maar ook Juda ligt onder het oordeel. Israël en Juda wisten hoe ziek, verrot, ze waren maar ze gingen niet naar de Here maar naar koning Kemphaan.

God wordt uitgebeeld als een verscheurende leeuw (vgl. Am. 1:2; 3:8). God zal Zijn volk verscheuren en wegslepen. Maar toch is dat ook hier niet het laatste woord (vs.15). God spreekt uiteindelijk liever over de leeuw die lam wordt dan over het leeuw zijn (Op. 5:5). Hosea heeft dat niet voor niets in zijn leven tot uitdrukking gebracht door zijn huwelijk met Gomer. God keert terug naar de plaats waar Hij hoort. Zij zullen erkennen dat Hij de Here is.

INLEIDING 6

Op de straffe van strenge preken van Hosea wordt op het eerste gezicht goed gereageerd. Ze lijken effect te hebben. Strenge preken, die uit zijn op een schokeffect, kunnen altijd rekenen op een zekere instemming. 'Dat is goed gezegd. Ja, zo is het. Laat die en die dat maar eens goed in zijn oren knopen.'

Een golf van optimisme gaat door het volk. Er wordt een lied gezongen. Een boetelied. Het klinkt mooi, als een pelgrimslied. Er daagt een nieuw inzicht. 'Kom, laten we terugkeren tot de HERE.' Hij heeft ons weliswaar geslagen maar Hij zal ons weer genezen. We moeten terug. Naar God. Natuurlijk zal het dan weer goed komen. Vanzelfsprekend. Zo gaat het tenslotte in de natuur ook: na een donkere nacht een nieuwe morgen.

Hosea 7:8-16 *Een misbaksel*

Hosea gebruikt een beeld om duidelijk te maken hoe Israël door zijn gekonkel en gedraai zijn ziel verkocht heeft aan de machten om zich heen. Een geestig maar ook diep geestelijk beeld. Het volk is zo politiek afhankelijk geworden van de volkeren van rondom dat het zijn eigen karakter en identiteit volledig verloren heeft. Israël is zo 'doorkneed' met buitenlandse gebruiken dat het de stem van de Here God niet meer hoort. Het laat zich niet meer 'omkeren' of, om het in een beeld te zeggen: het is geworden als een broodkoek die niet gekeerd is, van onderen zwartgeblakerd en van boven ongaar. Het is halfbakken. Het resultaat is een misbaksel dat onbruikbaar en ongenietbaar is. Het kan alleen maar weggegooid worden.

Als een vader of moeder inconsequent is in zijn of haar gedrag, verliezen zij meer en meer het gezag over en de greep op hun kinderen. Zo is het met Israël. Het is halfzacht en onduidelijk geworden in zijn woorden en daden. Een onduidelijke situatie waarin alles verandert, maakt halfslachtig terwijl juist standvastigheid en trouw zo hard nodig zijn. Nu er van Israël juist karakter gevraagd wordt, doet het alles maar half. Daar kan geen zegen op rusten. Het heeft niet op tijd ingezien dat het met een zigzag politiek van leugens en bedrog naar de afgrond gaat. Het is niet omgekeerd, dat wil zeggen: het heeft zich niet bekeerd.

Een ander beeld gebruikt Hosea in vers 11-16. Efraïm - en daarmee bedoelt Hosea steevast het noordelijke tienstammenrijk - is als een onnozele duif die wat heen en weer fladdert en daarmee een makkelijk prooi is voor elke willekeurige vogelvanger. Onnozel, zonder verstand, daarmee wordt bedoeld dat Efraïm zich gedraagt zonder inzicht, zonder het hart erbij. Het is 'dom' in die zin dat het geen rekening houdt met God, wanneer het als een heen en weer fladderende duif in zijn politiek het nu eens van Egypte en dan weer van Assyrië verwacht. Een wild fladderende duif hoor je aankomen. Zijn vlucht maakt zoveel kabaal dat de duif zomaar gevangen kan worden. God zegt (vs.12): 'Ik haal ze neer.' (beeld van de komende ballingschap)

Toch heeft Israël niets in de gaten. Ze bidden zelfs (vs. 14). Ze doen dat met veel misbaar. Ze maken van het gebed een luidruchtig drama met veel gejammer en geschreeuw. Kennelijk gaan ze ervan uit dat ze op die manier de Here God naar hun hand kunnen zetten. Zelfs met messen maken ze krassen en kerven in de huid om de Here God toch maar vooral te bewegen naar hun gebed te horen. Maar het gaat hen daarbij meer om materieel gewin - koren en most in die dagen, welvaart en overvloed in onze dagen- dan om werkelijk gehoor te vinden bij God. Het lijkt wel dat God op afroep beschikbaar moet zijn voor de problemen van Israël en de vraag van God of Israël ook gehoorzaam moet zijn aan zijn God, niet gesteld mag worden. Toch is dat laatste juist hetgeen God wil: dat Israël weer gehoorzaam is.

De Here God wil Israël verlossen maar hoe kan de Here God Israël verlossen en vrijkopen als het openlijk Hem de rug toegekeerd heeft? Weer gebruikt Hosea een treffend beeld: het is als met een slappe boog waarmee je niet richten kunt en dus ook geen

Studie 4 Wie wind zaait, zal storm oogsten (hoofdstuk 7 en 8)

INLEIDING

Aan de verzen uit deze hoofdstukken kunnen we merken dat de situatie in Israël verslechtert. In nog geen twintig jaar verslijt Israël zes koningen: Zecharja (zes maanden), Sallum (één maand), Menachem (zes jaar), Pekachja (één jaar), Pekach (zes jaar) en Hosea (acht jaar). Samenzweringen en moordpartijen maken een einde aan hun onfortuinlijke regering, zie 2 Kon. 15) Efraïm (met Samaria als hoofdstad) gonst van geruchten over verraad en opstand. Steeds weer dienen zich nieuwe coalities aan: nu eens wordt op het politieke paard van de Assyriërs gewed, dan weer op dat van de Egyptenaren. Wie gisteren je vrienden zijn, kunnen morgen je vijanden worden. Israël verandert voortdurend als een blad aan een boom. De gevolgen van dit gedraai en gekonkel kunnen niet uitblijven: wie wind zaait, zal storm oogsten. Hosea legt hier een frappant verband tussen wat wij doen én wat ons overkomt, de daden van een mens en de gevolgen van zijn daden, die wel eens veel groter kunnen zijn dan voorzien.

En toch laat God Zijn volk niet los: vers 1: wanneer ik Israël genees; vers 2: Ik onthoud al hun zonden; vers 13: hoe kan Ik hen bevrijden?

UITLEG

Hosea 7:3-7 *Overal onruststokers*

De bedoeling van vers 3 is te laten zien hoe de onderdanen van de koning hun werkelijke plannen verbergen. Zij vieren feest maar beramen ondertussen plannen voor een nieuwe paleisrevolutie. De koning wordt dronken gevoerd op de plechtige herdenkingsdag van zijn troonsbestijging, de feestdag van de koning (vs. 5), zodat hij nog gemakkelijker een prooi zal zijn voor de samenzweerders. Hosea maakt een mooie vergelijking: de samenzweerders lijken op een bakoven, een ongeveer een meter hoge, van boven geopende kachel. Eerst stookt de bakker het vuur hoog op. Wanneer het vuur geluwd is, worden de inmiddels gegiste deegkoeken boven op de gloeiende as tegen de wanden van de oven geplakt en zo tot brood gebakken. Zoals een bakker wacht met het opstoken van het vuur tot het geknede deeg goed gegist is, zo houden ook de samenzweerders hun plannen goed verborgen. Maar dan slaan zij hun slag! Het hart van de samenzweerders zelf is in het geniep als een oven (vs. 6). Gedurende de nacht weten ze hun woede op een slinkse manier verborgen te houden maar als de morgen aanbreekt, komt hun woede naar buiten als een uitslaande brand, een laaiend vuur.

Wat had het vuur kunnen doen luwen, wat had leugenachtigheid van de samenzweerders kunnen ontmaskeren? God zegt: 'Maar niemand van hen roept tot Mij'. Zo is de Here God teleurgesteld over de ontrouw en leugenachtigheid van Israël. Ze vragen niet aan Hem wie koning mag zijn en wie niet. Ze zijn de Here God vergeten en laten Hem bij alle problemen, die hen overkomen, links liggen.

UITLEG

Hosea 6:1-3 *Kom, laten we terugkeren*

Het is een mooi lied dat in Samaria gezongen wordt. Een lied van inkeer en boete. Er wordt om vergeving gevraagd. Om een nieuw begin. Toch luistert Hosea er argwanend naar. Is het wel echt? Gaat het wel diep genoeg? Meneu ze het wel? Die mooie woorden toch.

Israël zegt: Laten wij terugkeren naar God. Hij zal ons na twee dagen doen herleven, Hij zal ons doen opstaan ten derde dage. De derde dag - zo weet je als je de Schrift een beetje kent - is een dag waarop het anders worden kan, beter; dan neemt Israëls lot een keer. Dan valt er een beslissing. Op de derde dag werd Jezus opgewekt en beseften de discipelen dat de dood het laatste woord niet heeft.

Hosea 6: 4-6 *Liefde wil Ik*

Waar komt Hosea's argwaan vandaan? Waarom vraagt hij of het berouw van Israël wel echt is? Hebben ze dan geen goede bedoelingen in Samaria met dit mooie boetelied? Is het wel zo vruchtbaar om alsmear te vragen: is je schuldgevoel wel diep genoeg, is je berouw wel echt? Door zulke vragen word je toch alleen maar op jezelf terug geworpen! En dat kan toch niet goed zijn?

Toch moet Hosea doorvragen! Is je berouw niet oppervlakkig? Is je vroomheid niet vluchtig als de morgendauw? Waarom? Omdat er bij ons heel gauw een stukje berekening in kan sluipen. We maken het weer goed. Maar we maken ons er ook vanaf. Ik denk dat het wel waar is, dat berouw bij ons vaak niet zo diep zit. Dat is ook begrijpelijk want te erkennen dat je fout zit, dat je schuld hebt, is moeilijk. Doen we iets fout, dan zijn we gauw geneigd om te ontkennen. We gaan onszelf verontschuldigen. We verdringen het. Of we wijzen op de omstandigheden. Of we zitten vol zelfbeklag: waarom moet mij dat weer overkomen? Berouw en bekering is juist wat anders. Eerlijk bij de pijn van de schuld durven stil te staan en het te erkennen. De weg naar het licht gaat door het donker heen en niet *erom* heen.

Het is goed dat er soms doorgevraagd wordt: wat bedoel je nou precies? Gaat het wel diep genoeg? Israël verraadt zichzelf als het in vers 3 zegt: 'Zo zeker als de dageraad verschijnt, zo verschijnt Hij en komt over ons als de regen.' Dat klinkt als: na regen komt zonneschijn. Zo zeggen wij dat in ons natte land. Maar Israël zegt het precies andersom: na droogte komt God als een milde lenteregen. Vanzelfsprekend. Natuurlijk.

Wie is God voor ons? Is Hij voor ons een soort laatste-hulp-bij-ongelukken geworden? Als niks meer helpt, heb je altijd God nog achter de hand om de laatste gaatjes van je leven op te vullen. Een God die garant moet staan voor ons succes en welbevinden. Als het volk Israël zegt dat het terugkeert tot God, mag het wel even duidelijk maken tot welke God. Want het boetelied verraadt iets van de vanzelfsprekendheid

van de natuur, alsof God één van de vele natuurgoden is. Ze zeggen: 'Hij zal tot ons komen, zo zeker als de dageraad komt, zoals de regen die de aarde doordrenkt.' Hun droefheid naar God lijkt meer op een droefheid naar voorspoed van weleer, regen! Dat lijkt meer op de wisseling van de natuur, van regen en zonneschijn, van het natte en droogje op zijn tijd, van opgaan, blinken en verzinken van de Baäls.

Als je maar op tijd een offer brengt, als je je maar flink inspant, als je je maar goed aan de regels houdt, dan komt het vast wel weer goed. Voor wat, hoort wat. Godsdienst en naastenliefde als een soort ruilhandel. Wat naar boven, in de verwachting dat er ook wat zegen naar beneden komt. Maar dan klinkt het woord van de profeet: 'Liefde wil ik en geen offers'. We kunnen Gods genegenheid niet kopen. Niet met een prachtige liturgie. Niet met een mooie preek. Niet met klinkende woorden. Niet met daden van grootse opofferingsgezindheid. Dat is moeilijk in een tijd waarin alles te koop lijkt te zijn. Vaak raken we verstrikt in de gedachte dat alles in deze wereld een ruilhandel is. Je gaat ervan uit dat mensen wel aardig zullen zijn wanneer wij aardig voor hen zijn; dat ze wel zullen helpen wanneer wij hen helpen; dat ze ons zullen uitnodigen wanneer wij hen ook uitnodigen; dat ze ons zullen liefhebben als wij hen liefhebben. Maar God zegt: liefde, onbaatzuchtige liefde wil ik, geen slachtoffers, kennis van God en geen brandoffers! We zoeken het zo gemakkelijk in het uitwendige, in slachtoffers, in brandoffers, in de ware eredienst, in een rechtzinnige belijdenis, in een goed ritueel. Alsof dat je redden kan. Maar God vraagt middels Hosea: is al die vroomheid geen verpakte, verkapte zelfhandhaving?

Tot twee keer toe wordt geprobeerd Jezus in het nauw te drijven. Als Hij eet met hoeren en tollenaars. Als Hij hun het zelfrespect weer teruggeeft en laat voelen dat God van hen houdt. En als Hij Zijn discipelen onbekommerd en vrij aren laat plukken in de velden van Galilea, nota bene op de sabbat. Dan haalt Jezus dit woord van Hosea aan. 'Asjeblijft, hou daar mee op. Het gaat om liefde en geen offerande, want ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen maar zondaars.' (Matt 9:13-14)

Vs. 7: stad Adam: dat is de plaats (dicht bij de rivier de Jabbok) waar, bij de doortocht van de Israëlieten door de Jordaan, het water zich opeenhoopte (Joz. 3:16). Hosea bedoelt blijkbaar dat de Israëlieten 'reeds in Adam', d.w.z. van het moment van de intocht in het beloofde land af, Gods verbond, dat is hier 'Zijn geboden', hebben overtreden.

Vs. 8: Gilead: het is niet duidelijk waarom Gilead hier wordt beschuldigd. Ook over de achtergrond van Sichem (vs. 9) is geen duidelijkheid.

VRAGEN

1. Geloven vatten we gauw op als het aannemen van iets wat je toch niet begrijpt. Zoiets valt niet uit te leggen, zeggen we dan. Dat moet je geloven.

Godskennis als abracadabra. In Hosea lezen we echter dat echte Godskennis verbonden is met barmhartigheid en het doen van de liefde. Hoe kunnen we vandaag laten zien dat geloven in God en het kennis hebben van God gepaard gaat met barmhartigheid en liefde?

- 2a. Sorry wordt soms makkelijk gezegd. Oprecht schuld erkennen en belijden doet soms pijn. Het vraagt om echtheid en eerlijkheid, openheid en ontvanke-lijkheid. Hoe kunnen we als christenen onderling elkaar daarin stimuleren?
- 2b. Hoe gaan we in dit verband om met excuses? Het is momenteel 'in' om excuses te maken. Nederland ten aanzien van het koloniale verleden/slavernij-verleden, Japan ten aanzien van Nederland, de kerk ten aanzien van Israël. Wanneer zijn excuses echt? Hoe kunnen we excuses oprecht maken?
3. In dit hoofdstuk lezen we dat Israël 'boete' doet maar het is meer een vroom sausje over hun doen en laten. Denken wij soms ook te makkelijk dat God ons wel genadig is (vgl 6:2-3)? Doe jij nog wel eens 'boete', d.w.z. dat je God laat zien dat je echt berouw hebt van je zonde?
4. De priesters werden aangesproken op hun onverantwoorde leiderschap. Ze hadden in hun taak als rechter 'een diepe kuil van ontrouw gegraven' (Hosea 5:2). Hoeveel vertrouwen kunnen en mogen wij stellen in onze leiders van kerk en staat?

